ČESKOSLOVENSKÁ
VĚDECKÁ SPOLEČNOST
PRO MYKOLOGII

ČESKÁ MYKOLOGIE

ROČNÍK
15
ČÍSLO
1

NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

LEDEN
1961

16 JAN

ČESKÁ MYKOLOGIE

Časopis Čs. vědecké společnosti pro mykologii pro šíření znalosti hub po stránce vědecké i praktické

Ročník 15 Číslo 1 Leden 1961

Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Nakladatelství Československé akademie věd

Vedoucí redaktor: člen korespondent ČSAV **Albert Pilát** doktor biologických věd
Redakční rada: akademik **Ctibor Blattný** doktor zemědělských věd, univ. prof. **Karel Cejp** doktor biologických věd, dr. **Petr Frágner**, MUDr. **Josef Herink**, dr. **František Kotlaba** kandidát biologických věd, inž. **Karel Kříž**, **Karel Poner**, prom. biolog **Zdeněk Pouzar**, dr. **František Šmarda**

Výkonný redaktor: dr. **Mirko Svrček**

Příspěvky zasílejte na adresu výkonného redaktora: Praha 1, Václavské nám. 68, Národní museum, telefon 233541, linka 23.

OBSAH — CONTENTUS

A. Pilát a M. Svrček: Druhý sjezd evropských mykologů v Československu 1960 — Congressus secundus Mycologorum Europaeorum, Čechoslovakia 1960 1

K. Kříž, M. Svrček a F. Šmarda: Výstava hub v Brně 2.—18. IX. 1960 — Pilzausstellung in Brünn 13

K. Kříž: František Skyva osmdesátníkem — Octogenario František Skyva ad salutem! 27

Z. Petrlík a Z. Štys: Nový způsob kultivace peronospory chmelové — Eine neue Methode der Laboratoriumskultivation der Hopfenperonospora 28

B. P. Vasilkov: Tři význačné druhy kloboukatých hub na bylinách - Три своеобразных вида шляпочных грибов на травянистых растениях 31

C. Blattný: Poznámka k článku J. Krejčové: Monilinia fructigena 34

M. Svrček: Sclerotinia dennisii sp. n. a přehled druhů podrodu Myriosclerotinia — Sclerotinia dennisii sp. n. cum conspectu specierum subgeneris Myriosclerotinia . 35

Z. Pouzar: Systematická hodnota ucháčovce šumavského — Helvellella gabretae (Kavina) Pouz. et Svr. — The taxonomical value of Helvellella gabretae (Kavina) Pouz. et Svr. 42

Literatura 46

Spolkové zprávy 47

Upozornění čtenářům České mykologie 48

ČESKÁ MYKOLOGIE
ČASOPIS ČESKOSLOVENSKÉ VĚDECKÉ SPOLEČNOSTI PRO MYKOLOGII
ROČNÍK 15 1961 SEŠIT 1

Druhý sjezd evropských mykologů v Československu 1960

Congressus Secundus Mycologorum Europaeorum, Čechoslovakia 1960

Albert Pilát a Mirko Svrček

Ve dnech 28. srpna až 11. září 1960 probíhal v Československu II. Sjezd evropských mykologů (II. SEM) a posjezdové exkurse. Myšlenka uskutečniti setkání evropských mykologů na půdě Československa byla tlumočena předsednictvem I. Sjezdu evropských mykologů, který se konal v roce 1956 v Belgii, československému delegátu A. Pilátovi. Po předběžném souhlasu presidia Československé akademie věd přednesl na zasedání v Bruselu zástupce našich mykologů již konkretní návrh, aby se ČSSR stala místem II. sjezdu a současně příslib, že tento sjezd bude spoluprací našich mykologů organisačně zajištěn. Československé pozvání bylo I. kongresem jednomyslně přijato a současně učiněné pozvání britských mykologů bylo reservováno pro další sjezd. Hlavní tematikou II. SEM, podobně jako prvého, byly otázky, týkající se taxonomie a ekologie vyšších hub, mykorrhizy a parasitismu, jakož i problematika souvisící s hnilobou dřeva a vůbec činností dřevokazných hub. Z tohoto hlediska bylo jedním z hlavních úkolů ukázat především zahraničním účastníkům nejzajímavější a nejtypičtější biocenosy a rostlinná společenstva jako životní prostředí řady význačných druhů hub u nás. Tím byl rámcově sjezd vymezen a splněno tak usnesení I. sjezdu, podstatně omezit zasedání v místnosti a vlastní jednání, výměnu zkušeností a diskuse přenést přímo do terénu.

Pořadatelem II. SEM se stala Československá vědecká společnost pro mykologii pod patronací ČSAV. Předběžné přípravy začaly již v roce 1958, kdy byl ustanoven Přípravný výbor sjezdu, složený z řady členů výboru společnosti. Předsedou výboru byl s. A. Pilát, sekretářem s. M. Svrček, pracovně se pak nejvíce podíleli: s. J. Svrčková, Z. Urban a Z. Moravec. Z členů brněnské odbočky, která připravovala program exkursí po Moravě a výstavu hub v Brně, se organisace nadšeně ujali s. K. Kříž a s. F. Šmarda. Po stanovení trasy exkursí a vypracování programu byl rozeslán I. cirkulář s předběžnými přihláškami. V té době se již práce rozběhla naplno a vyžádala si značného pracovního úsilí a vypětí, neboť i časově byla velmi náročná. K účelům sjezdových exkursí jsme rovněž zaměřili celé 2. číslo XIV. ročníku České mykologie, které je věnováno charakteristice lokalit. Na jaře 1960 byl rozeslán II. cirkulář všem předběžně přihlášeným osobám současně s definitivní přihláškou. Na základě této přihlášky činil počet definitivně přihlášených 200 osob z ciziny a 40 z ČSSR, z kterých skutečně přijelo 173 ze 16 zahraničních zemí a 35 z ČSSR (kromě řady dalších našich mykologů, kteří se sjezdu zúčastnili jen zčásti, např. pouze zasedání, nebo pomáhali při různých příležitostech,

hlavně při instalaci výstavy hub v Brně). Ze socialistických států se kongresu zúčastnili (kromě ČSSR): SSSR (7), Polsko (5), Maďarsko (14), NDR (20), ze států kapitalistických: Anglie (11), Belgie (5), Dánsko (8), Francie (68) (s největším počtem účastníků), Holandsko (6), NSR (16), Norsko (1), Rakousko (3), Řecko (2), Švédsko (1), Švýcarsko (6) a USA (2).

Vzhledem k tak veliké účasti, zvláště ze zahraničí, byla organisační příprava sjezdu pracovně velmi náročná, a to tím spíše, že v současné době se konaly v Praze ještě 2 jiné sjezdy s mezinárodní účastí a v Brně další. Proto především s ubytováním hostů byly značné obtíže.

Sjezdová jednání se skládala jednak z referátů, kterých bylo písemně zasláno 32 a jež všechny byly otištěny rotaprintem ve zvláštním sborníku, jednak z debat a diskusí, které probíhaly během sjezdových exkursí, tvořících vlastní jádro celého kongresu. Vzhledem k časově omezenému programu zasedání — celkem dvě dopoledne — mohly být přirozeně ze zaslaných referátů vybrány k přednesení jen některé, a to především ty, jež se týkaly vlastní tematiky sjezdu.

Většina účastníků přijížděla do Prahy v sobotu 27. VIII. a zvláště pak v neděli 28. VIII., kdy byl uspořádán přátelský seznamovací večer ve francouzské restauraci hotelu Ambassador. Krátké uvítací proslovy a přípitky pronesli za naše mykology člen korespondent ČSAV A. Pilát za Československou vědeckou společnost pro mykologii, akademik C. Blattný za ČSAV a prof. K. Cejp za Karlovu universitu. Družná zábava se protáhla přes půlnoc.

V pondělí 29. srpna byla kongresová jednání zahájena ve velkém sále Ústředního kulturního domu dopravy a spojů na Vinohradech. Jménem přípravného výboru uvítal účastníky latinským proslovem A. Pilát a podal návrh na volbu předsednictva. Návrh byl jednomyslně přijat a za předsednický stůl zasedli zástupci jednotlivých zemí, které se sjezdu účastnili: Kurt Lohwag (předseda, Rakousko), Erich Benedix (NDR), Gabor Bohus (Maďarsko), Marinus Donk (Holandsko), Egil Eckblad (Norsko), Morten Lange (Dánsko), Marcelle Le Gal (Francie), Josiah Lowe (USA), T. Nathorst-Windahl (Švédsko), Bohumil Němec (ČSSR), Julius Peter (Švýcarsko), John Ramsbottom (Anglie), Alina Skirgiełło (Polsko), Charalambos Zambettakis (Řecko), M. J. Zerova (SSSR), a jako zástupci Přípravného výboru sjezdu A. Pilát a M. Svrček.

Po proslovu M. Svrčka, týkajícího se především některých organisačních otázek sjezdu a po přečtení omluvných a pozdravných dopisů (z našich mykologů byl to srdečný přípis Václava Melzera), následovalo přednesení referátů, jejichž souhrny byly tlumočeny do světových jazyků. Po jednotlivých referátech byla diskuse. V prvý den zasedání byly předneseny tyto referáty:

M. J. Zerova (SSSR): Napočvěnnyje griby i mikoriza dřěvěsnych i kustarnikových porod v stěpnoj zoně Ukrajinskoj SSR.

P. Heinemann (Belgie): Les criteres systématiques chez les Cantharellinae.

W. Truszkowska (Polsko): Analyse mycologique des radicelles et de jeunes racines du peuplier (*Populus euamericana marilandica* Bosc.) de divers milieux a Turew.

J. T. Palmer (Anglie): Zur Ökologie und Systematik von *Nidularia farcta* (Roth ex Pers.) Fr.

I. Eisfelder (NSR): Die Pilzfauna als Wegweiser in der Pilzforschung.

A. Kalandra a B. Uroševič (ČSSR). Massenverbreitung der Kieferncenangiose in der Tschechoslowakei im Jahre 1959.

II. SEM: Z cesty do boubínského pralesa, zastávka za Strakonicemi, 30. VIII. 1960. — Von der Exkursion in den Boubiner (Kubany)-Urwald. Fahrtpause hinter Strakonice, 30. VIII. 1960. Foto V. Hervert

II. SEM Z exkurse do boubínského pralesa, 30. VIII. 1960. — Von einer Exkursion in den Boubiner (Kubany)-Urwald, 30. VIII. 1960.
Foto A. Novacký

Hans Kreisel (NDR): Vorschlag zur Bildung einer Arbeitsgemeinschaft für Chorologie der Pilze.

L. Zeller (Maďarsko): Das Vorkommen von *Galeropsis desertorum* Vel. et Dvoř. in Ungarn.

Odpoledne byla pro účastníky sjezdu uspořádána autokary prohlídka Prahy. Někteří zahraniční hosté navštívili také výstavu hub, kterou v té době zdařile vedl v Radiopaláci na Vinohradech člen Československé věd. společnosti pro mykologii Rudolf Kovanda a jemuž pomáhali K. Kult a E. Wichanský.

Ve dnech 30. srpna až 2. září následovala čtyřdenní exkurse do jižních Čech a na jižní Moravu, během níž se všichni účastníci sjezdu seznámili s význačnými mykologickými lokalitami: Boubínský prales, Červené blato u Šalmanovic, Mohelenská serpentinová step, Ždánický les u Žarošic, les Kapansko u Čejkovic a jehličnaté lesy poblíže Žďáru na Českomoravské vysočině. Doba byla fruktifikaci hub velmi příznivá, takže bylo nalezeno množství druhů hub jak humusových a mykorrhitických, tak i dřevních (alespoň částečný seznam nalezených druhů bude uveřejněn dodatečně ve zvláštním příspěvku, též se zřetelem na zaslané zprávy o nálezech zahraničních mykologů).

Dne 30. srpna, v prvý den exkursí, vedla cesta, na níž z Prahy vyjelo celkem 7 autokarů, přes Písek a Strakonice do pralesové reservace na Boubíně, která je po mykologické stránce značně bohatá. I když tato odpolední exkurse po pralese, během níž poskytli informace zaměstnanci lesní správy, byla poměrně krátká, byl Boubínský prales pro mnohé cizince velkým překvapením — zejména to platí např. o Holanďanech, kteří pralesové porosty doma zcela postrádají. Jejich zájem se tu soustředil především na dřevní houby. Protože nebylo možno v žádném městě v jižních Čechách ubytovat najednou tak velký počet hostí, přespala část účastníků v Písku, část v Českých Budějovicích a část v Jindřichově Hradci.

Ráno 31. srpna byl sraz všech autokarů s účastníky na náměstí v Třeboni. Pod vedením primáře třeboňských lázní s. Jiřího Kubičky odjely autokary na rašeliniště Červené blato u Šalmanovic. Také tato přírodní reservace, proslulá krásnými porosty borovice blatky *(Pinus uliginosa)* a rojovníku *(Ledum palustre)*, vyznačovala se bohatstvím vyšších hub, a to jak lupenatých i lošavitých, tak hlavně dřevních chorošovitých a kornatcovitých. Také zde lesníci účastníky uvítali a podali informace. Nutno zvláště vyzdvihnout dobrou organisaci a usnadnění přístupu do bažin úpravou cest, jakož i orientaci vyznačenými směrovkami. Část účastníků pak obědvala v třeboňských lázních, ostatní v Jindřichově Hradci.

Odpoledne bylo z větší části vyplněno jízdou na trase Třeboň—Jindřichův Hradec—Třebíč—Telč—Brno. Po krátké zastávce ve starobylé Telči následovala exkurse na známou hadcovou step u Mohelna, ležící v malebném údolí Jihlavky. Již se šeřilo, když autokary dorazily na okraj této památné přírodní reservace a tak nezbylo mnoho času k hledání hub, které právě v této době zde dosti bohatě fruktifikovaly. Za tmy se odjíždělo z Mohelna a ze tmy nám zazářila na pozdrav nesčíslná světla večerního Brna, kde byli účastníci ubytováni v hotelech Grand a Morava. Uvítal je prof. V. Rypáček.

Ráno 1. září za vedení brněnských mykologů s. F. Šmardy a s. J. Špačka odjely autokary z Brna přes Slavkov do Ždánického lesa, kde jedna skupina navštívila teplomilné listnaté lesy při silnici Bílý Vlk — Žarošice, druhá pak v úseku Zdravá Voda — Žarošice. Při naší exkursi oplývaly tyto dubo-

habrové lesy druhovým bohatstvím hub a jen neradi jsme je opouštěli, abychom pokračovali dále na Kyjov a Hodonín, kde byl společný oběd. Odpoledne bylo věnováno lesu Kapansko, kde se vedení exkurse ujal člen naší společnosti Václav Skalník z Čejkovic. Také zde bylo hub dostatek, mezi nimi několik vzácností. Poté se znovu všichni vrátili do Brna.

Dopoledne 2. září bylo vyhraženo návštěvě velké výstavy hub, kterou instalovali brněnští mykologové za přispění Národního musea v Praze, v budově Hospodářské školy pro pracující v Pionýrské ulici. Na výstavě byly zastoupeny jak vyšší houby masité, tak i dřevokazné, s ukázkami jejich biologie a praktického významu pro hospodářství. V rostlino-lékařské expozici byl podán přehled významných výzkumných ústavů z celého Československa, které se zabývají fytopatologickou problematikou a byly uvedeny úkoly, na nichž tato pracoviště v současné době pracují.

II. SEM: Mme Le Gal (Francie) — Praha, 4. IX. 1960. Foto van Brummelen

V připojené ochutnávárně houbových jídel byli návštěvníci pohoštěni lahůdkami, připravenými z opomíjených tržních hub. Přípravu pokrmů se zdarem provedli žáci a žákyně školy pro veřejné stravování pod vedením odb. učitelky Milady Koubkové. Bohatě byla zastoupena také exposice obrazů a velkých fotografických zvětšenin hub. V jedné místnosti byla zařízena i mykologická laboratoř s mikroskopy a jinými nutnými pomůckami, která byla k disposici účastníkům sjezdu. O organisaci této výstavy hub, která byla největší ze všech, jež byly dosud v Československu uspořádány, nejvíce se zasloužil s. Karel Kříž. Překvapila nejen nevídaným množstvím čerstvého materiálu hub, zastoupených jak co do počtu, tak co do výběru bezvadných plodnic, a to i druhů vzácných a zřídka nalézaných, ale také i vkusně provedenou výstavní exposicí v příjemném prostředí. Pochvalné, ba přímo obdivné projevy zahraničních i našich účastníků, oceňujících např. rozsáhlou exposici chorošovitých hub, byly nejlepší odměnou brněnským mykologům za jejich obětavou práci.

Po společném obědu v Grand-hotelu nastoupili jsme závěrečnou etapu čtyřdenní exkurse. S Brnem jsme se rozloučili pohledem na přehradu na Bystřičce, odkud jsme pokračovali dále přes Kuřim, kolem známé Čebínky na Tišnov vzhůru po vytrvale stoupající silnici západomoravským krajem na Českomoravskou vrchovinu. Tam byla vlastně poslední zastávka, a to v mechatých

jehličnatých lesích poblíže Žďáru n. S., plných hub, jejichž sběru poněkud vadily jen občasné dešťové přeháňky. V pozdních večerních hodinách dorazil konvoj sedmi autokarů do Prahy.

V sobotu dopoledne 3. září za slunečního počasí konala se exkurse do karlštejnských lesů. Část zahraničních účastníků navštívila také hrad Karlštejn. Ti, kteří se rozhodli pro terén, vydali se od Boubové údolím Bubovického potoka přes Vodopády do Srbska. Cestou nasbírali dostatek materiálu, i když pro nedostatek času byla tato exkurse velmi zredukována. Tím skončily sjezdové exkurse a večer se všichni sešli na banketu v místnostech Alhambry hotelu Ambassador. Na tomto večeru stručně zhodnotil dosavadní průběh sjezdu jeho předseda prof. Kurt Lohwag a poděkoval všem, kteří se o jeho zdar přičinili. Vtipný projev pronesl známý francouzský mykolog Henri Romagnesi, který neopomněl zdůraznit velkou znalost mykologie u našich lidí a oblibu, jaké se v Československu houby těší. Na závěr promluvil M. Svrček, který jménem Přípravného výboru poděkoval prof. Lohwagovi za příznivé zhodnocení kongresu a vyslovil přesvědčení, že vzájemné poznání a navázaná nová přátelství mezi mykology přispějí k prohloubení osobních vztahů a tím i k přátelství mezi národy a světovému míru.

V neděli 4. září na závěrečném zasedání v hlavním sále Ústředního kulturního domu dopravy a spojů na Vinohradech byly předneseny tyto referáty:

J. Ramsbottom (Anglie): The subterranean habit.

A. Nespiak (Polsko): Observations sur les champignons à chapeau dans les associations forestiers en Pologne.

E. Bille Hansen (Dánsko): Nutrient uptake and fructification of Coprinus bisporus J. E. Lange.

E. H. Benedix (NDR): Zur Kenntnis der grossen Stropharien.

V. Jančařík (ČSSR): Spectrum of fungi on dying seedlings in forest nurseries.

Z. E. Bekker a J. S. Lisina (SSSR): O vzajmootnošenijach rastěnij — simbiotrofov s mikro-i mikofloroj ich rizosfery.

Z. E. Bekker, J. S. Lisina a V. T. Volkova (SSSR): Vlijanije mikroelementov na počvěnnyje mikocenozy Dalněvo Vostoka i svjaz ich s endemičnostju bolězni „Kašina-Běka".

(Pozn. Předchozí dva referáty nejsou otištěny ve sjezdovém sborníku referátů, neboť nebyly písemně dodány).

M. Hallermeier (NSR): Pilz-Herbar.

A. Skirgiłło (Polsko). De la nécessité de la protection des champignons et des terrains respectifs.

V. I. Uljaniščev (SSSR): Geografija ržavčinnych gribov Kavkaza.

Během zasedání natáčel Československý rozhlas rozhovory s četnými zahraničními účastníky kongresu, které byly vysílány v relacích pro cizinu. Také náš denní tisk přinesl informace o II. SEM.

Na závěr tohoto posledního zasedání byla odhlasována resoluce o mezinárodní spolupráci na vypracování fytogeografických map rozšíření určitých druhů hub v Evropě. Ve zvolené komisi je za ČSSR s. F. Kotlaba. Jednomyslně bylo schváleno, aby příští, tj. III. Sjezd evropských mykologů, se konal za tři roky v Anglii (v reservě zůstává Dánsko) a další sjezd pak v SSSR. Tímto byl II. SEM zakončen a účastníci, kteří se nepřihlásili na posjezdovou exkursi, se rozejeli do svých domovů nebo ještě nějaký den pobyli v Praze.

Účastníci, přihlášení na posjezdové exkurse, odjeli týž den večer na Slovensko, a to ve dvou skupinách. Jedna skupina (51 osob) navštívila Vysoké Tatry, zatímco druhá (23 osob) podnikala exkurse v nejbližším okolí hotelu Srdiečko v Nízkých Tatrách. Účastníci exkurse do Vysokých Tater, která byla spíše turistickou variantou, jež měla ukázat zahraničním návštěvníkům pří-

rodní krásy této oblasti Slovenska, bydlili v hotelích Tatra a Úderník ve Starém Smokovci. Ve dnech 5.—10. září podnikli řadu exkursí jednak elektrickým vlakem, jednak autokary. Navštívili Štrbské a Popradské pleso, Skalnaté pleso, kosodřevinnou a limbovou oblast Vysokých Tater, dále Demänovské jeskyně a Pieniny. Do Prahy se vrátili 10. září večer. Z význačných evropských mykologů se této exkurse zúčastnili např. M. Marcelle Le Gal (Francie), J. Ramsbottom (Anglie), B. Hennig (Berlín) a M. Lange (Dánsko)

Mykologové v Nízkých Tatrách se zaměřili především na podrobný mykologický průzkum dolin na jižních úbočích Chopoku a Ďumbieru, kde se dosud udržely bukové lesy převážně polopralesového rázu, a rovněž se věnovali mykofloře klečových porostů. Během svého pobytu navštívili také — sedačkovou lanovkou přes Chopok do Jasné doliny — Demänovské jeskyně. Na tomto místě rádi vzpomínáme ochoty, s kterou nám vyšel vstříc správce hotelu Srdiečko a umožnil tak zpracovávání a sušení velkého množství materiálu. Houby rostly opravdu bohatě a tak každý ze zahraničních specialistů si odvážel bohatou kořist. Pět československých mykologů, kteří se této exkurse rovněž zúčastnili, sbírali společně a nasbíraný materiál (přes 400 herbářových položek) je uložen v botanickém oddělení Národního musea v Praze. Ze známých mykologů zahraničních se této exkurse zúčastnili např. M. Donk a Maas Geesteranus (Holandsko), R. W. G. Dennis (Anglie), H. Romagnesi (Francie), E. H. Benedix a H. Kreisel (NDR). Do Prahy se tato skupina vrátila 11. září ráno. Všichni účastníci jistě dlouho budou vzpomínat na přátelské pracovní prostředí, které přineslo mnoho cenných zkušeností a podnětů zejména pro naše mykology.

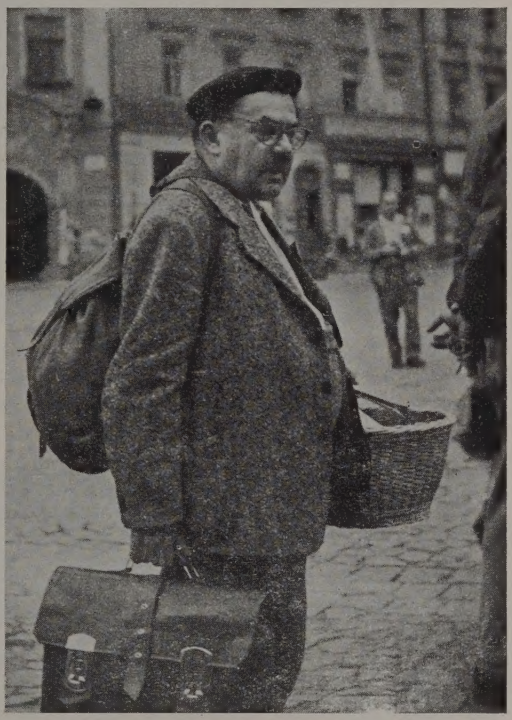

II. SEM: E. Pieschel (NDR). — Jindřichův Hradec, 31. VIII. 1960.
Foto Dr. F. Kotlaba

Organisace sjezdu byla značně komplikovaná a nesnadná, neboť účastníci urazili během jeho trvání a na posjezdových exkursích asi 2600 km. Přenocovali na různých místech a zvláště ve sjezdovém týdnu obědvali a večeřeli skoro každý den jinde. I když se tu a tam nevydařilo něco tak, jak bychom si bývali přáli, přesto odjížděli účastníci domů spokojeni, neboť poznali mnoho nejen z velkého bohatství naší mykoflory, ale také z bohatství a krás Československa. Jak již jsme vpředu uvedli, všechny referáty, pokud byly dodány Přípravnému výboru před zahájením sjezdu, byly rozmnoženy rotaprintem a

tuto publikaci dostal každý řádný účastník kongresu, podobně jako další tiskoviny (program sjezdu a posjezdových exkursí, mapu ČSSR, podrobný plán Prahy, 2. číslo České mykologie jako průvodce po lokalitách, propagační leták o možnosti koupi časopisu Česká mykologie, Průvodce po výstavě hub v Brně a další propagační materiál). Tiskem byl vydán soubor pojednání našich mykologů, v němž jsou po stránce sociologické a fytogeografické probrány všechny lokality, které účastníci navštívili na sjezdových exkursích. Tyto vesměs původní práce byly otištěny ve světových jazycích v rozsahu 140 stran rukopisů ve 2. sešitu XIV. ročníku časopisu Česká mykologie, který byl vytištěn ve zvýšeném nákladu, takže každý účastník dostal jeden výtisk. Jednotlivé stati napsali: M. Svrček, J. Kubička, F. Kotlaba, Z. Moravec, F. Šmarda, K. Kříž a Z. Pouzar.

Na tomto místě děkujeme všem, kteří přispěli k uskutečnění a zdařilému průběhu II. SEM. Především patří náš dík Čs. akademii věd za uvolnění finančních prostředků k organisaci, dále Ministerstvu školství a kultury, Národnímu museu a Společnosti Národního musea za pomoc, která se vzácným pochopením nám byla poskytnuta. Srdečně děkujeme všem členům přípravného výboru, kteří při organisaci nelitovali práce a námahy. Děkujeme rovněž vedoucím ústavů, kde jsou zaměstnáni, kteří jim tuto práci umožnili. O dobrý výsledek se zasloužili četní členové Čs. vědecké společnosti pro mykologii, hlavně však členové brněnské pobočky, kteří pod vedením s. K. Kříže uspořádali pro sjezd velice krásnou a bohatou výstavu hub.

Srdečně děkujeme také Ministerstvu zemědělství a lesnictví a hlavně jednotlivým lesním závodům, v jejichž oblasti leží navštívené lokality, jejichž zaměstnanci organisačně zajistili hladký průběh exkursí v terénu, pečovali o to, aby nikdo z početných účastníků v nepřehledném terénu nezabloudil a kde toho bylo zapotřebí, vyznačkovali a zpřístupnili vyhlédnutou trasu.

Takřka všichni zahraniční účastníci si platili veškeré výdaje ze svého. Jako host ČSAV byl původně pozván pouze Dr. Franz Petrak z Vídně, který však nepřijel, protože jeho současný zdravotní stav to nedovolil. Dodatečně jako hosté ČSAV se sjezdu zúčastnili prof. Moročkovskij a M. J. Zerova ze Sovětského svazu (oba z Kijeva), kromě dalších pěti členů sovětské delegace. Pokusíme-li se již nyní po krátkém časovém odstupu hodnotit vědecký přínos tohoto sjezdu pro naši mykologickou vědu, jeho význam politický s ohledem na ovlivnění postoje vůči Československu v řadách vědců z kapitalistických států, pak je možno bez nadsázky přiznat, že tento sjezd byl podnikem úspěšným. Jedinou závažnou překážkou k tomu, aby bylo jej možno označit i po stránce organizační za plně vyhovující, byla laxní práce Čedoku, který sjezd organisačně zajišťoval. Na závadu bylo také to, že v Československu a zvláště na půdě ČSAV nemáme dosud mykologické pracoviště, které by soustředilo naše nejlepší pracovníky v tomto vědeckém oboru, zajistilo trvalý vzestup mykologie u nás a také se staralo o organisaci při podobných příležitostech, podobně jako je tomu v jiných vědních oborech.

Vedle přínosu k zpřesnění mykologické taxonomie a nomenklatury měly diskuse na sjezdu velký ekonomický význam, hlavně pokud se týče problémů škodlivých dřevokazných hub a boje proti nim.

S hlediska politického nutno podtrhnout, že během pobytu v Československu se přesvědčili zahraniční účastníci z kapitalistických států jak osobně, tak v rozhovorech s účastníky československými o nesprávnosti mnohých, o našem

II. SEM: Z posjezdové exkurse do Nízkých Tater; pod vrcholem Chopoku, v nadm. výšce skoro 2000 m, 7. IX. 1960. — Von einer Exkursion in die Niedere Tatra nach Abschluss des Kongresses; unterhalb des Chopok-Gipfels in der Höhe von an 2000 Meter ü. d. M., 7. IX. 1960. Foto Dr. F. Kotlaba

II. SEM: Z exkurse na Šalmanovická blata, 31. VIII. 1960; dr. V. Schuster (Maďarsko), F. E. Eckblad (Norsko), B. Guminska a A. Skirgiello (Polsko). — Ein Momentbild von der Exkursion ins Šalmanovitzer Moor (Šalmanovická blata) am 31. VIII. 1960; Dr. V. Schuster (Ungarn), F. E. Eckblad (Norwegen) sowie B. Guminska und A. Skirgiello (Polen). Foto Dr. V. Hervert

II. SEM: Z exkurse na Červené blato u Šalmanovic, 31. VIII. 1960; skupina mykologů kolem M. A. Donka. — Von einer Exkursion ins Červené blato (Rotes Moor) bei Šalmanovice, 31. VIII. 1960; eine Gruppe von Mykologen um M. A. Donk.
Foto A. Novacký

II. SEM: Z exkurse na Karlštejnsko — při obědě u Kubrychtovy boudy pod Velkou horou; M. Lange a L. Hansenová (Dánsko), Z. Pouzar (ČSSR), 3. IX. 1960. — Von einer Exkursion ins Gebiet der Burg Karlštejn. Das Mittagessen in der Nähe der Kubrychtbaude unterhalb des Berges Velká hora; M. Lange und L. Hansen (Dänemark) sowie Z. Pouzar (ČSSR), 3. IX. 1960. Foto Dr. F. Kotlaba

II. SEM: Autokary na parkovišti při okraji lesa Kapansko u Čejkovic (jižní Morava), 1. IX. 1960. — Die Auto-Fahrzeuge auf dem Parkplatz am Rande des Kapansko-Waldes bei Čejkovice in Südmähren, 1. IX. 1960. Foto Dr. F. Kotlaba

II. SEM: Záběr z výstavy hub v Radiopaláci, Praha-Vinohrady, 26. VIII. 1960. Čeští mykologové K. Kult, E. Wichanský a R. Kovanda při určování hub. — Ein Blick in die Pilzausstellung im Radiopalast Praha-Vinohrady, 26. VIII. 1960. Die tschechoslowakischen Mykologen K. Kult, E. Wichanský und R. Kovanda beim Pilzbestimmen. Foto ČTK

státě záměrně šířených názorů a byli mezi nimi i mnozí, kteří ke konci neskrblili slovy uznání nad naší hospodářskou výstavbou a společenským zřízením.

Resoluce II. Sjezdu evropských mykologů

Na závěrečném zasedání II. SEM bylo usneseno:

1. Příští, III. Sjezd evropských mykologů má se konat za 3 roky ve Velké Británii. V případě, že by v této zemi nemohl být uskutečněn, bylo by přijato pozvání Dánska, případně Francie. Pro konání IV. sjezdu byl navržen Sovětský svaz, případně Maďarsko. Stálý výbor, složený až dosud ze členů: G. Malençon (Maroko), A. Pilát (ČSSR) a P. Heinemann (Belgie), byl rozšířen o další členy: M. Lange (Dánsko), M. Le Gal (Francie), K. Lohwag (Rakousko) a J. Ramsbottom (Anglie).
2. Protože znalost zeměpisného rozšíření vyšších hub je v popředí zájmu všech mykologů a protože úplné znalosti tohoto rozšíření lze získat jen mezinárodní spoluprací, žádá II. SEM tímto evropské mykology, aby spolupracovali na vypracování přehledu rozšíření evropské mykoflory.

II. SEM pověřil zvláštní komisi, aby vypracovala všeobecné směrnice pro tuto práci a vytvořila předběžný sekretariát. Výbor (komise) je složen z těchto mykologů: F. Kotlaba (Československo), M. Lange (Dánsko), H. Kreisel (NDR). Hlavním organisátorem je M. Lange (Dánsko). Výbor bude referovat o své práci III. Sjezdu evropských mykologů.

Resolution des II. Kongresses der europäischen Mykologen

Während der Abschlußsitzung des Kongresses wurde folgendes beschlossen:

1. Der nächste Kongress soll in drei Jahren in England abgehalten werden. Falls England nicht in der Lage sein sollte, den Kongress abzuhalten, würde das Ansuchen an Dänemark, bzw. Frankreich weiterzugeben sein. Für die Durchführung des IV. Kongresses sind die SSSR, bzw. Ungarn vorgeschlagen worden. Das permanente Komitee, welches bisher aus den Mitgliedern G. Malençon (Marocco), A. Pilát (ČSSR) und P. Heinemann (Belge) bestand, wurde durch die Aufnahme von M. Lange (Denmark), M. Le Gal (France), K. Lohwag (Österreich) und J. Ramsbottom (Great Britain) erweitert.
2. Da die Kenntnis der geographischen Verbreitung der höheren Pilze von großen Interesse für alle Mykologen ist, und da eine solche Kenntnis vollständig nur durch internationale Zusammenarbeit gewonnen werden kann, bittet der II. Kongress der europäischen Mykologen hiermit die europäischen Mykologen, bei der Erarbeitung einer Übersicht der Verbreitung der europäischen Pilzflora mitzuwirken.

Der II. Kongress der europäschen Mykologen ermächtigt ein Komitee, allgemeine Richtlinien für die Arbeit auszuarbeiten und ein vorläufiges Sekretariat zu bilden. Das Komitee besteht aus den folgenden Mykologen: F. Kotlaba (Tschechoslowakei), M. Lange (Dänemark), H. Kreisel (DDR). Der Sekretär ist M. Lange. Das Komitee hat dem III. Kongress der europäischen Mykologen über seine Arbeit zu berichten.

Výstava hub v Brně 2. - 18. IX. 1960

Pilzausstellung in Brünn

Karel Kříž, Mirko Svrček a František Šmarda

Pro účastníky II. sjezdu evropských mykologů i širší veřejnost byla uspořádána v Brně ve dnech 2.—18. září 1960 v budově hospodářské školy na Pionýrské ulici výstava hub, která byla dosud největší brněnskou výstavou s touto tematikou. Po celou dobu byla obměňována a doplňována čerstvými houbami. V několika expozicích, umístěných ve 4 výstavních síních a přilehlých chodbách, bylo vystaveno postupně celkem 880 druhů (či nižších taxonomických jednotek) vyšších hub ve více než 1000 položkách; 530 druhů hub bylo vystaveno v čerstvém stavu. Výstavu, která byla rozdělena do několika oddílů, navštívilo více než 6.000 návštěvníků.

A. Výběr vyšších hub (makromycetů)

V této části výstavy uviděli návštěvníci během 18 dnů 730 druhů hub, z toho 500 druhů v čerstvém stavu, ostatní v exsikátech, konzervační tekutině, dřevěných modelech a některé druhy alespoň ve vyobrazení. Zarámované reprodukce Ušákových barevných vyobrazení z Pilátových atlasů, které zapůjčilo Národní muzeum v Praze, provázely návštěvníky již od vchodu do výstavní budovy až do této exposice. Ve zvláštních vitrinách bylo zde vystaveno ze sbírek Moravského muzea v Brně 24 ukázek ze známé sbírky modelů hub, které pod vedením Františka Skyvy, kustoda a pozdějšího ředitele Moravského muzea, vytvořil ze dřeva řezbářský mistr Josef Ruliš ek (1867—1944). V dalších dvou vitrinách byly ukázky z obou našich mykologických časopisů, České mykologie i Mykologického sborníku — Časopisu čs. houbařů. Stejný počet vitrin byl věnován další československé houbařské literatuře.

Vzhledem k velkému počtu hub, vystavovaných v čerstvém stavu, musíme se ve své zprávě omezit jen na nejdůležitější skupiny a jmenovitě uvádíme zpravidla jen druhy vzácné nebo ty, které výstavu výrazněji obohatily.

Podstatnou část exposice vyplnily houby hřibovité a bedlovité (*Agaricales*). Houby hřibovité (*Boletaceae* a *Strobilomycetaceae*) byly zastoupeny celkem 50 druhy (včetně odrůd několika druhů) a vystavovaný čerstvý materiál byl nepochybně dosavadní nejúplnější exposicí hub těchto čeledí u nás. Vystaven byl *Strobilomyces floccopus* (Vahl in Fl. Dan. ex Fr.) Karst. — šiškovec šiškovitý, i *Porphyrellus pseudoscaber* (Secr.) Sing. — hřibek nachovýtrusý, oba hřibníky: *Gyroporus castaneus* (Bull. ex Fr.) Quél. — h. kaštanový i *G. cyanescens* (Bull. ex Fr.) Quél. — h. sinák, *Gyrodon lividus* (Bull. ex Fr.) Sacc. — podloubník siný, kromě běžného *Boletinus cavipes* (Opat. ex Fr.) Kalchbr. — hřibovce dutonohého též *B. lakei* (Murr.) Sing. — h. Lakeův, z klouzků též vzácný *Suillus rubinus* (W. G. Smith) Sing. — k. rubínový (Čejkovice, les Kapansko, 11. 9. 1960, leg. J. Macků a V. Skalník) i *S. tridentinus* (Bres.) Sing. — k. tridentský, a nechyběl ani *S. plorans* (Roll.) Sing. subsp. *placidus* (Bon.) Pil. — k. vejmutovkový. Z řídčeji se vyskytujících kozáků shlédli návštěvníci výstavy *Leccinum aurantiacum* var. *quercinum* Pilát — k. osikový dubový, *L. duriusculum* (Kalchbr. et Schulz. in Fr.) Sing. — k. topolový, po celou dobu trvání výstavy ve velmi bohatém materiálu *L. nigrescens* (Rich. et Roze) Sing. — k. žlutopórý (dubový) i *L. scabrum* var. *niveum* (Fr.) Moser — k. špičník bílý. Několikrát byl přinesen *Aureoboletus gentilis* (Quél.) Pouzar — zlatohřib zlatopórý. Z pravých hřibů poutala pozornost především téměř úplná řada teplomilných druhů: *Boletus amarus* Pers. ex Vitt. — h. medotrpký, *B. edulis* subsp. *aereus* (Bull. ex Fr.) Konr. et Maubl. — h. bronzový (čerňák), *B. fechtneri* Vel. — h. Fechtnerův, v bohatém materiálu zvláště z Kapanska stále vyměňovaný *B. impolitus* Fr. — h. plavý, *B. purpureus* Fr. — h. purpurový, *B. quéletii* Schulzer — h. Quéletův, i několikrát doplněný a vyměněný

B. regius Krombh. — h. královský. *B. satanas* Lenz — h. satan byl na výstavu též přinesen v jediném mamutím exemplář, nemohl však být pro špatný stav již vystaven. Opravdovou senzací výstavy byl *B. moravicus* Vacek (= ? *Xerocomus tumidus* [Fr.] Gilbert) — h. moravský; bude ovšem potřebí studovat podrobněji tuto houbu i na základě dalších nálezů, aby bylo možno definitivně rehabilitovat Vackův druh, resp. dát materiálu, sbíranému autorem a popsanému jako nový druh (Česká mykologie 4 : 45—47, 1950) i materiálu, sbíranému na sjezdové exkursi v okolí Žarošic a vystavenému jako *B. moravicus*, správné systematické zařazení. Ze suchohřibů byly poprvé na brněnské výstavě hub početné exempláře *Xerocomus parasiticus* (Bull ex Fr.) Quél. — s. cizopasného (Soběslavská blata, leg. R. Veselý) i *X. pulverulentus* (Opat.) Gilb. — s. modračka. Tuto skupinu hub doplňoval *Phylloporus rhodoxanthus* (Schw.) Bres. — lupenopórka červenožlutá (dříve čechratka Pelletierova).

Z čeledi šťavnatkovitých *(Hygrophoraceae)* uveďme alespoň tyto řídčeji se vyskytující druhy, které byly na výstavě: *Hygrophorus arbustivus* Fr. — šťavnatka žíhaná (Ždánický les, 29. VIII., leg. F. Šmarda), *H. hedrychii* (Vel.) Kult — š. Hedrychova (Kuřim u Brna) a *H. chrysaspis* Métrod — š. rezavějící (Ždánický les: Žarošice, 1. IX., leg. et det. K. Kult), druh dosud v naší literatuře neuváděný.

Velmi bohatý byl na výstavě výběr hub čeledi holubinkovitých *(Russulaceae)*. Holubinky byly zastoupeny celkem 63 druhy (včetně nižších taxonomických jednotek), mezi nimiž byly i dva druhy, které K. Kult určil a označil jako nové pro ČSSR, a to *Russula subfoetens* Smith — holubinka žloutnoucí a *R. veternosa* Fr. sensu J. Schaeff. — h. žloutkolupená. Z dalších, na Moravě řídce se vyskytujících druhů, uveďme ještě: *R. atropurpurea* Krombh., — h. černonachová, *R. chloroides* Krombh. — h. úzkolistá, *R. laurocerasi* Melzer — h. hořkomandlová (Ždánický les, 12. IX., leg. F. Šmarda), *R. luteotacta* Rea — h. citlivá, která postavou i barvou připomíná vrhavku z bučin, avšak její lupeny i třeň, který je někdy červeně nadechlý, nabíhají záhy po dotyku intenzívně chromově žlutě, dále *R. roseipes* Bres. — h. růžonohá, se zářivě růžovým až oranžovým kloboukem, na středu vybledajícím, třeněm purpurinově ojíněným a bledými, později oranžově žlutými lupeny s ostřím někdy rovněž purpurinovým, *R. solaris* Ferd. et Winge — h. sluneční, která byla během výstavy několikrát přinesena z bučin Ždánického lesa a od Brániškova (leg. F. Šmarda) ve větším počtu pěkných kusů; tato holubinka připomíná malou *R. lutea* (Huds. ex Fr.) S. F. Gray — h. žlutou, od níž se však liší bělavými lupeny a po chvíli prudce palčivou dužninou. Několikrát byla přinesena i *R. viscida* Kudrna — h. lepkavá: vystavený materiál ukázal značnou šíři variability barvy pokožky klobouku. U některých běžných druhů byly přineseny a identifikovány i jejich některé formy. Tak byla např. vystavena *R. lepida* f. *lactea* Möll. — h. sličná f. bílá, *R. aurora* var. *cretacea* Melzer et Zvára — h. jitřenková odr. křídová, *R. vesca* f. *lactea* Melzer — h. mandlová f. mléčná, *R. virescens* f. *alba* — h. nazelenalá f. bílá.

Rovněž exposice ryzců *(Lactarius)* poskytla odborníkům mnohé potěšení. Celkem bylo vystaveno 46 taxonomických jednotek, ze vzácnějších pak tyto druhy: *L. acerrimus* Britz. — ryzec nejostřejší (= *L. insulsus* sensu Ricken, r. bělomléčný), *L. flavidus* Boud. — r. žlutavý (Veverská Bítýška, vrch Krnovec u hradu Veveří, 28. VIII., leg. K. Kříž; Ždánický les, 29. VIII., leg. F. Šmarda), *L. cilicioides* Fr. — r. ohrnutý (podobný), *L. controversus* (Fr. ex Fr.) Fr. — r. osikový, *L. circellatus* Fr. — r. kroužkatý, *L. fulvissimus* Romagn. — r. žlutohnědý, *L. glaucescens* Crossl. — r. zelenající, dále *L. hibbardae* (Burl.) Sacc. — r. libovonný, *L. odoratus* Vel. — r. vonný (= *L. glyciosmus* sensu Lundell et Nannfeldt, non Fr.), *L. ichoratus* sensu Z. Schaef. — r oranžově hnědý (naryzlý), *L. salmonicolor* Heim et Lecl. (= *L. subsalmoneus* Pouz., L. *salmoneus* Heim et Leclair, non Peck), nalezený F. Šmardou u Kuřimi, *L. semisanguifluus* Heim et Lecl. — r. polokrvavý, *L. trivialis* (Fr. ex Fr.) Fr. — r. severský, *L. violascens* (Otto ex Fr.) Fr. — r. fialovějící. U tohoto rodu, podobně jako u řady dalších, nebylo možno při úctyhodném množství materiálu, přineseném před zahájením výstavy, zachytit u všech určených druhů při časové tísni jejich lokality a nálezce. I tak bylo však možno připravit návštěvníkům bohatou podívanou a pro brněnské mykology uchovat i pro pozdější studium jedinečný srovnávací materiál.

Vlastní čeleď lupenatých hub *(Agaricaceae)* byla zastoupena na výstavě neméně bohatě. Omezíme se proto jen na údaje o vzácnějších druzích alespoň některých podčeledí. Jedovatý teplomilný druh *Pleurotus olearius* (DC ex Fr.) Gill. — hlíva olivová, byl v prvních dnech výstavy přinesen z několika lokalit. Malé plodničky *Lentinus suavissimus* Fr. — houževnatce vonného (leg. R. Veselý, Soběsl. blata), byly požitkem pro čichové orgány návštěvníků a poskytly možnost ocenit dokonalou fotografii této houby v souboru fotografií F. Kotlaby. Mezi čirůvkami a rudočechratkami, jichž celkově bylo vystaveno na 30 druhů, stála za pozornost *Tricholoma orirubens* Quél. sensu Kühn. et Romagn. — č. načervenalá, jedovatá *T. pardinum* Quél. — č. tygrovaná a *T. sudum* (Fr.) Quél. — č. světlá, považovaná až dosud některými mykology za pochybný druh; nikdo z účastníků sjezdu neměl námitky proti určení této houby.

Pohled do obou výstavních síní expozice vyšších hub s mapou nalezišť vystavovaných čerstvých hub. — Anblick in beide Ausstellungssäle der Exposition der höheren Pilze mit der Karte der Fundorte von frischen ausgestellten Pilzen. Foto inž. Oldřich Staněk.

Nechyběly zde ani čerstvé plodnice *T. helviodor* Pilát et Svrček — č. páchnoucí (Veverská Bítýška, 1. IX., leg. J. Křížová a Z. Pouzar). *Armillaria mellea* (Vahl ex Fr.) Kummer — náramkovitka václavka se objevila za celou dobu trvání výstavy jen ve zcela skrovném materiálu; záplava této houby nastala v brněnském okolí teprve v prvé třetině října. Rovněž *Lepista nuda* (Bull. ex Fr.) Cooke — rudočechratka fialová patřila na výstavě k vzácným exponátům — byla přinesena jen dvakrát, zatímco na podzimních výstavách bývá podobně jako řada jiných, čistě podzimních druhů, vždy v bohatém materiálu.

Na druhy nejpočetnější byl v této exposici výběr různých pavučinců *(Cortinarius)*, kterých se během výstavy — hlavně však při jejím zahájení — vystřídalo na 70 druhů. Ze vzácnějších uveďme alespoň *C. (Dermocybe) aureifolius* Peck — p. (kožohlav) zlatolupenný, *C. (Phlegmacium) praestans* (Cordier) Sacc. — p. (pahřib) náramkovcový, *C. (Phlegm.) percomis* Fr. — p. (pahřib) zlatohnědý, *C. (Telamonia) hemitrichus* (Pers. ex Fr.) Fr. — p. (pásenku) plstnatou, *C. (Telam.) glandicolor* Fr. — p. (pásenku) žaludovitou. Z vláknic zaznamenejme kromě jedovatých známých *Inocybe godeyi* Gill. — v. Godeyovy a *I. patouillardi* Bres. — v. Patouillardovy (Bílý Vlk ve Ždánickém lese u Žarošic, 1. IX., leg. M. Svrček) alespoň ještě ze vzácnějších druhů *I. corydalina* Quél. — v. dymnivkovou a zejména *I. atripes* Atk. — v. tmavonohou (Ždánský les, 12. IX., leg. F. Šmarda), která byla na Moravě již několikrát sbírána (viz Svrček, Čs. Mykologie: 10 : 180, 1956).

Pečárek bylo vystaveno na 20 druhů. Sluší zaznamenat alespoň několik vzácnějších a méně známých druhů: *Agaricus abruptibulbus* Peck — p. hlíznatá, *A. nivescens* F. H. Möller — p. sněhobílá, *A. perdicinus* Pil. — p. koroptví, *A. subfloccosus* (J. Lange) Pilát — p. šupinatá. Z bedel byla několikrát přinesena *Lepiota acutesquamosa* (Weinm.) Kummer — b. ostrošupinná ve velmi pěkných exemplářích, a vystavena byla též jedovatá *L. helveola* Bres. — b. chřapáčová (Mokrá Hora, 11. IX., leg. J. a V. Křížovy). Ke vzácnějším druhům, které měli možnost návštěvníci na výstavě shlédnout, patří též *Limacella illinita* (Fr. ex Fr.) Maire — slizobedla lesklá (Ořešín, leg. J. Křivánek) a *L. glioderma* (Fr.) Maire — s. slizká (Veverská Bítýška, 28. VIII., leg. K. Kříž). Památná byla i přehlídka muchomůrek, kterých bylo vystavováno (včetně řady forem muchomůrky pošvaté) na 18 taxonů. V prvních dnech výstavy a pak znovu při jejím zakončení udivovaly návštěvníky krásné exemláře teplomilné muchomůrky císařky — *Amanita caesarea* (Scop. ex Fr.) Pers. ex Schw., přinesené z několika míst, podobně jako mamutí kusy *A. strobiliformis* (Vitt.) Quél. — m. šiškovité (Ždánický les a Kuřim u Brna, 31. VIII. až 14. IX., leg. F. Šmarda a kol.; Veverská Bítýška, 18. IX., leg. G. L. van Eyndhoven a K. Kříž).

Řád *Aphyllophorales* byl v této exposici representován zástupci čeledí liškovitých *(Cantharellaceae)*, kyjankovitých *(Clavariaceae)*, lošákovitých *(Hydnaceae)* a plesňákovitých *(Phylacteriaceae)*. Celkem se v této části výstavy vystřídalo na 40 druhů. Lošákovité byly zastoupeny téměř úplnou kolekcí československých druhů, a to vesměs v čerstvém materiálu. Ze vzácnějších stojí za zmínku: *Sarcodon amarescens* Quél. — masozub nahořklý, *Phellodon confluens* (Pers.) Pouzar — lošáček statný, *Hydnellum velutinum* (Fr.) Karst. — lošákovec plstnatý (Ostrov nad Oslavou, 29. VIII., leg. F. Šmarda; Uničov, 8. IX., leg. J. Kupka) a v bohatém materiálu též *H. spongiosipes* (Peck) Pouzar — lošákovec sametový (Kersko, 31. VIII., leg. Z. Pouzar). U Ostrova nad Oslavou byly 13. IX. sbírány F. Šmardou i oba bělozuby, a to *Bankera fuligineo-alba* (Schmidt ex Fr.) Coker et Beers — b. osmahlý a *B. violascens* (Alb. et Schw. ex Fr.) Pouzar — b. nafialovělý. Ozdobou výstavy byly velké trsy *Hericium coralloides* — korálovce bílého (Žákova hora, jedlobukový prales, 29. VIII., leg. J. Křížová). Z plesňáků upoutala největší pozornost *Thelephora atrocitrina* Quél. — plesňák šedožlutý, přinesený k zahájení výstavy F. Šmardou ze Ždánického lesa a opětovně sbíraný 5. IX. V. Skelníkem v lese Kapansko u Čejkovic. Z čeledi kyjankovitých byly mimo jiné vystavovány a vícekráte obměněny bohatě trsy *Sparassis crispa* (Wulf. ex Fr.) Fr. — kotrče kadeřavého a přinesen byl i vzácnější *S. laminosa* Fr. — k. štěrbákový. Ve skupině hub rosolovkovitých zajímal návštěvníky barevně výrazný *Tremiscus helvelloides* (DC ex Fr.) Donk (= *Guepinia helvelloides, Gyrocephalus rufus)* — rosolovec ryšavý, přinesený ze dvou lokalit (Uničov, leg. J. Kupka, Všechovice, leg. B. Košťál).

Dosti početně se na výstavě uplatňovaly také břichatky *(Gasteromycetes)*. Návštěvníci shlédli v prvních dnech výstavy z řádu hadovkotvarých *(Phallales)* i čerstvý exemplář *Phallus hadriani* Vent. ex Pers. — hadovky valčické z okolí Lednice. Z čeledi hlízovitých *(Hymenogastraceae)* byl na výstavě ve více exemplářích vzácný druh, nesoucí jméno zesnulého zasloužilého moravského mykologa Václava Vacka, *Hymenogaster vacekii* Svrček — hlíza Vackova (vrch Krnovec u hradu Veveří, 28. VIII., leg. K. Kříž). Výtrusy této hlízy se i při známé proměnlivosti znaků rodu zcela výrazně odlišují od všech ostatních známých druhů a zaujímají isolované postavení; jsou kulaté, hřebínkaté a upomínají tak na výtrusy některých holubinek. Byl to již druhý sběr z první moravské lokality tohoto druhu.

Ze vzácnějších zástupců řádu pýchavkotvarých *(Lycoperdales)* upoutaly pozornost *Calvatia caelata* var. *hungarica* (Holl.) F. Šmarda — plešivka dlabaná uherská, *C. candida* (Rostk.) Holl. — p. bělostná, *C. lilacina* (Berk. et Mont.) Henn. — p. fialová, *Lycoperdon echinatum* Pers. — pýchavka ježatá, která roste zejména v bučinách a *L. mammaeforme* Pers. — p. závojová, nápadná dekorativním bělostným „závojem". Dominantou exposice hub z tohoto řádu byly častější ovšem, zato však vskutku výstavní plodnice *Lasiosphaera gigantea* (Pers.) F. Šmarda — vatovce obrovského, které byly během výstavy přineseny z několika míst, jakož i veliké kolonie *Lycoperdon pyriforme* Pers. — pýchavky hruškovité se substrátem z pralesa na Žákově hoře.

K nejcennějším nálezům, učiněným při sběrných exkursích pro výstavu, patří nález *Myriostoma coliforme* (Dicks. ex Pers.) Corda — mnohokrčky dírkované (Pohořelice, IX., leg. L. Marvanová). Ze vzácnějších hvězdovek uveďme alespoň druhy, vystavované v čerstvém stavu: *Geastrum lageniforme* Vitt. — h. lahvicovitá (Dolní Věstonice, Na pískách, 17. IX., leg. G. L. van Eydhoven, K. Koncerová, K. Kříž, F. Šmarda, F. Valkoun), *G. melanocephalum* (Czern.) V. J. Staněk — h. vlasohlavá (Pohořelice, 30. VIII., leg. L. Marvanová), *G. striatum* DC — h. límečková (Pavlovské vrchy, Děvičky, jižní svah, 17. IX. leg. K. Kříž), a *G. triplex* Jungh. — h. trojitá (Uničov, 30. VIII., leg. J. Kupka).

Většina vzácných druhů, které byly vystavovány v čerstvém stavu, je uložena v herbáři dr. F. Šmardy i v herbáři Moravského musea v Brně. Jsou mezi nimi také nálezy nových druhů pro ČSSR, které shlédli návštěvníci během prvního výstavního dne.

K zahájení výstavy byla exposice Výběr vyšších hub (makromycetů) uspořádána převážně se zřetelem na účastníky II. sjezdu evropských mykologů, kteří ji navštívili podle stanoveného programu již první den dopoledne. Při její instalaci bylo použito jmenovek hub, které zapůjčilo botanické oddělení Národního musea v Praze. Herbářové položky, vystavované jako dokladový materiál druhů, charakterisujících některé význačné vegetační typy (krajinné celky) a jako doplněk map fytogeografického rozšíření některých druhů hub na Moravě, byly opatřeny většinou jen jmenovkami s latinským označením. Ze druhého na třetí výstavní den byla však tato exposice z větší části upravena podle zásad, jichž bylo použito již na několika předchozích brněnských výstavách hub, tak, aby sloužila co nejvíce potřebám praktických houbařů a umožnila jim co nejlepší orientaci na výstavě. Bylo proto sice i nadále zachováno uspořádání v přibližném systematickém pořádku, a to v podstatě podle příručky Rudolfa V e s e l é h o. K exponátům byly připojeny popisy uvedeného autora, vystřižené z jeho díla Československé houby I a II, zároveň však byly všechny druhy roztříděny do 5 kategorií, rozlišených též barvou kartonků s nalepenými českými popisy:

a) Naše tržní houby. Houby, které jsou vyhláškou ministerstva zdravotnictví č. 586 z roku 1950 připuštěny k prodeji na trzích, a to jak v čerstvém stavu tak i k průmyslovému zpracování.

b) Další chutné houby. Ostatní druhy hub, doporučené ke sběru.

c) Ostatní jedlé houby. Tyto houby se však nedoporučují ke sběru buď pro poměrně vzácný výskyt (např. čirůvka krokodýlí, muchomůrka šišková) nebo proto, že jsou příliš drobné a rostou v době, kdy je dostatek jiných vydatnějších druhů (sem patří např. zrněnka rumělková) nebo konečně proto, že působí některým osobám potíže, i když si je opět jiní nemohou dost vynachválit (např. strmělka mlženka).

d) Jedovaté houby. Veškeré druhy jedovaté, které způsobují i nejvážnější otravy.

e) Ostatní houby. Houby, které jsou nechutné a nejedlé, nepožívatelné, příliš drobné a chuťově dosud nedostatečně vyzkoušené, jakož i druhy, jejichž správné určení je možné jen pomocí mikroskopu nebo chemických reagencií.

Pro nejrychlejší orientaci návštěvníků byly houby prvních dvou kategorií (*a* a *b*), tj. houby, které pořadatelé výstavy doporučují ke sběru a kuchyňskému zpracování, vystaveny zásadně na podnosech velkého formátu, zatímco

všechny ostatní druhy, z výše uvedených důvodů ke sběru nedoporučené, byly vystavovány na podnosech malých.

Těžištěm této exposice v novém uspořádání byl výběr nejdůležitějších druhů hub, u nichž bylo na podnosech umístěno pod sklem též jejich vyobrazení. Takto bylo možno zařadit do systematického uspořádání i důležité houby, které v době výstavy nerostly (např. jarní houby) o zachovat přitom základní sestavu exponátů i ve dnech, kdy plodnice některého z vystavovaných druhů musely být vyřazeny a další čekaly teprve na své nálezce. U důležitějších jedovatých nebo nejedlých druhů nebo hub k jídlu z různých důvodů nedoporučených umožňoval větší podkladový papír i při zachování malého formátu podnosu vystavovat bohatší materiál, který poskytl příležitost k lepšímu poznání druhu a jeho variability.

Přehled nalezišť, odkud byly na výstavě čerstvé plodnice hub, poskytovala zvláštní velká mapa, která byla během výstavy stále doplňována. Velká část materiálu byla pochopitelně přinášena z Brna (F. Babák, M. Beerová, F. Biba, F. Bláhová, S. Čermák, A. Dyndová, B. Frýbort, J. Gavenda, M. Häcklová, V. Houserová, F. Kořínek, Š. Mocková, F. Možná, F. Nestrašil, E. Ondryáš, F. Patočka, M. Rasochová, A. Ruthová, F. Slavík, F. Vačlena, F. Valkoun, J. Vicherek aj.) a jeho bezprostředního okolí: Bosonohy (B. Bučck aj.). Brněnská přehrada (J. Býček aj.), Bystrc (M. Kamenská, F. Patočka, J. Poštolková aj.), Jundrov (tíž), Kohoutovice (L. Benáček, B. Ježíšková aj.), Komín (M. Kamenská, J. Poštolková aj.), Líšeň (Š. Mocková), Medlánky (F. Nestrašil, F. Valkoun aj.), Mokrá Hora (J. Křížová, V. Křížová aj.), Nový Lískovec, Obřany (H. Slobodová aj.), Ořešín (J. Křivánek, J. Moravec, J. Němec, A. Toulová aj.), Rozdrojovice (S. Čermák, F. Fila, F. Tesařová aj.), Řečkovice (J. Němec, J. Kořísko, M. Vaňková aj.), Říčky (A. Matulová, A. Procházka, F. Tesařová), Soběšice (B. Ježíšková aj.), Útěchov (J. Dostál). Avšak daleko největší část hub byla k zahájení výstavy přinesena či poslána ze vzdálenějších míst Moravy i některých míst v Čechách. Podle neúplných záznamů byly pro výstavu nasbírány čerstvé houby a dále pak postupně obměňovány a doplňovány především z těchto míst na Moravě: Adamov (V. Koldinský), Bedřichov u Rýmařova (J. Lazebníček), Bílovice n. Svit., Boskovice (F. Šmarda aj.), Braniškov (F. Šmarda a M. Šmardová), Čejkovice u Hodonína (T. Čermák, A. Kolísek, J. Macků, V. Skalník, F. Šmarda; kolektiv), Česká (V. Gördl), Deblín (A. Brunclíková, B. Ježíšková), Dolní Heřmanice u Vel. Meziříčí (L. Buriánek), Hluboké Mašůvky, okr. Znojmo (J. Slonek, L. Zahrádka a kol.), Hodonín (Z. Štefan), Horní Loučky u Tišnova (F. Patlocha), Hvozdec u Veverské Bítýšky (J. Osladilová), Javorník ve Slezsku, Jehnice, Jihlava (M. Smejkal), Kroměříž (H. Zavřel), Křetín (V. Lorková), Křtiny u Brna, Kuřim u Brna (F. Šmarda, M. Šmardová a kol.), Laštovičky u Ždáru n. Sáz. (F. Josífková), Lednice, Lelekovice, Luleč (A. Matulová), Maršov (F. Šmarda a M. Šmardová), Měřín (K. Vonеš), Mikulov na Moravě (F. Švestka), Mohelno (kolektiv), Moravské Knínice (F. Šmarda), Nemojany (A. Matulová), Nové Dvory u hradu Veveří, Nové Město na Moravě (F. Brázda, A. Leporský), Olešná u Nového Města na Moravě (B. Svoboda), Olomouc (L. Rychtera, B. Říhošek), Omice (F. Nestrašil, V. Vacek a kol.), Opava (J. Duda a F. Krkavec), Ostrov n. Oslavou (F. Šmarda a kolektiv), Pavlovské vrchy: Dolní Věstonice, Horní Věstonice (K. Koncerová, J. Křížová, F. Šmarda a F. Valkoun), Pejškov (A. Brunclíková), Pístovice, p. Račice, okr. Vyškov (A. Vágner), Pohora, p. H. Štěpánov, okr. Prostějov (J. Fiala), Pohořelice (L. Marvanová), Popůvky (Doležal, Vacek a kol.), Předklášteří u Tišnova (J. Matoušek), Radostice (O. Nováková, J. Poštolková, A. Ruthová), Rapotice (F. Valkoun), Ratiškovice (S. Krejčí), Rohatec (S. Krejčí), Rousínov (O. Ondroušek), Rytířsko u Jihlavy (J. Mišák), Skalička u Drásova (J. Jirků), Střelice (F. Nestrašil aj.), Svitavy (B. Oliva), Troubsko (V. Vacek a kol.). Třebíč (O. Láznička, J. Řehořek), Tři Studny (H. Vališ), Uničov (J. Kupka), Velké Meziříčí (L. Pavlíček), Veverská Bítýška (J. Jaroš, K. Kříž, J. Křížová, Z. Pouzar, M. Rasochová, F. Šmarda, M. Šmardová), Vlkov (J. Duba), Vyškov (O. Knap), Ždánický les: Bílý Vlk, Zdravá Voda, Žarošice, Ždánice aj. (K. Koncerová, J. Křížová, F. Šmarda, F. Valkoun, V. Vacek, K. Kult, J. Špaček a kol.) Žďár nad Sázavou: Žákova hora aj. (S. Jetmar, K. Koncerová, J. Křížová, F. Šmarda a V. Valkoun, A. Šafaříková), Želetava, okr. Mor. Budějovice (F. Kořínek). Při zahájení výstavy byl též vystavován materiál z několika míst v Čechách, který byl před tím nasbírán především při sjezdových exkursích. Byla to tato místa: Boubín (J. Svrčková a kolektiv), Kersko (Z. Pouzar), Soběslav (R. Veselý), Šalmanovice (J. Kubička a kolektiv), Třeboň (J. Kubička).

V pozadí kout krajinného celku — Pavlovské vrchy. — Im Hintergrund ein Winkel des Landschaftskomplexes — Polauer Berge. Foto Alois Mazáč.

Rostlinolékařská expozice. — Phytopathologische Exposition. Foto inž. Oldřich Staněk.

Přátelé hub, kteří přislíbili houby pro výstavu, nezklamali. Patří jim za to velký dík. Jejich obětavostí byla výstava po této stránce dobře zajištěna i pro případ, že by byly nastaly velmi nepříznivé podmínky pro růst hub. Z podnětu pořadatelů výstavy a na základě jejich zkušeností při pořádání brněnských výstav hub byl posunut termín sjezdu o týden a toto opatření bylo šťastné. Houby rostly v rozhodujících dnech skutečně „podle plánu" a pro účastníky sjezdu bylo možno uspořádat bohatou přehlídku houbové květeny, která se v tuto dobu v příznivých letech na Moravě zpravidla objevuje. Bylo to ovšem v takové míře umožněno i díky tomu, že Geobotanická laboratoř ČSAV v Brně poskytla své dodávkové auto pro několikadenní sběrné exkurse, i doprovod při sjezdových exkursích na Moravě, a Laboratoř pro fysiologii a anatomii rostlin Purkyňovy university v Brně pak svou mamutí chladničku pro uskladnění nasbíraného materiálu.

Obrovský materiál, shromážděný před zahájením výstavy, bylo však možno plně zhodnotit jen díky obětavé pomoci prom. biol. Zdeňka Pouzara a prof. Karla Kulta při určování hub. Bedly, pečárky a pavučince určovali též dr. Josef Herink a dr. Jiří Kubička. Předseda sjezdu prof. dr. Kurt Lohwag s chotí z Vídně a J. T. Palmer z Liverpoolu, jakož i někteří jiní přiložili v nočních hodinách před zahájením výstavy rovněž ruku k dílu při dokončování výstavy.

Důležitou částí exposice, navazující na tématiku sjezdu, byly mykofloristické charakteristiky některých význačných vegetačních typů (krajinných celků) Moravy. Zastoupeny byly ty, jež nejsou uvedeny v průvodci po exkursích (Česká mykologie, 14 : 65—132, 1960), a to:

a) Pavlovské vrchy na jižní Moravě (dubohabrový háj subas. *Querceto — Carpinetum fraxino-tilietosum*),
b) balvanitá vápencová step na kopci Čebínce sev. Brna (společenstva z podsvazu *Seslerio — Festucion duriusculae*),
c) xerothermní travinová společenstva ze svazu *Festucion valesiacae*,
d) společenstva na dunách a píscích z řádu *Corynephoretalia*,
e) společenstva vrchovišť a rašelinných luk třídy *Scheuchzerio — Cariceta fuscae*,
f) pralesová reservace horského rázu na Žákově hoře u Žďáru nad Sázavou na Českomoravské vrchovině (*Abieto-fagetum* a *Acereto-fagetum*).

Dokladový materiál k této části exposice čítal 210 většinou herbářových položek.

Účastníci sjezdu uvítali s povděkem i mapy fytogeografického rozšíření hub na Moravě, umístěné jednak na čelní straně jedné ze dvou výstavních síní i s dokladovým materiálem, jednak ve velkém souboru na prohlídkovém stole. Mapy zpracoval dr. F. Šmarda. Na mapách bylo zakresleno rozšíření některých význačných druhů pro tyto vegetační jednotky:

a) Houby bukových lesů.
b) Houby kulturních smrkových lesů pásma subhercynského a hercynského.
c) Druhy hub význačné pro teplomilné doubravy.
d) Druhy hub xerothermních travnatých společenstev.
e) Druhy balvanitých vápenatých stepních porostů.
f) Druhy volných, sypkých písků význačné pro psammofytní společenstva.
g) Druhy rašelinných a slatinných luk.

Účastníci sjezdu v expozici dřevokazných hub; akad. A. Kalandra, dr. F. Kotlaba, dr. M. Donk (Holandsko), prom. biol. Z. Pouzar, inž. Z. Jančařík, dr. H. Kreisel (DDR) — Teilnehmer des Kongresses in der Exposition der holzzerstörenden Pilze. Foto Alois Mazáč.

Část expozice Houby ve fotografii. V popředí čerstvé plodnice dřevokazných hub. — Teil der Exposition Pilze in Lichtbildern. Im Vordergrund frische Fruchtkörper der holzzerstörenden Pilze. Foto inž. Oldřich Staněk.

B. Dřevokazné houby a jejich biologie

Tato část výstavy dokumentovala působení dřevokazných hub na dřevo. Postupující rozklad základními fysiologickými typy dřevokazných hub ukazovaly mikrofotografie a EM-snímky, které vystavoval Drevárský výzkumný ústav v Bratislavě. Jinak byl tento pohled do fysiologie a biologie dřevokazných hub zpracován na základě výzkumů, prováděných Laboratoří pro fysiologii a anatomii rostlin přírodovědecké fakulty Purkyňovy university v Brně. Významnou součástí exposice hub byla rozsáhlá kolekce čistých kultur dřevokazných hub, vypěstovaných v této laboratoři.

Hlavní část tvořila exposice Katedry ochrany lesů lesnické fakulty vysoké školy zemědělské v Brně. V ní byly umístěny druhy hub chorošovitých *(Polyporaceae)* a pevníkovitých *(Stereaceae)*. Chorošovitých hub bylo vystaveno 120 druhů, pevníkovitých 10 druhů. Celkem bylo vystaveno 240 položek dřevokazných hub, většina z nich přímo se substrátem nebo s přiloženou ukázkou hniloby dřeva. Kompletně byl zastoupen rod *Inonotus* — rezavec a jmenovitě složitá biologie druhů *I. nidus-pici* Pilát — r. datlí a *I. obliquus* (Pers.) Pilát — r. šikmý byla podrobně a názorně dokumentována. Tato exposice, umístěná ve zvláštní výstavní síni, byla na přilehlé chodbě doplněna výstavkou čerstvých plodnic 30 druhů chorošovitých hub, mezi nimiž bylo i mnoho druhů vzácných, jako např. *Fomes corrugis* (Fr.) Sacc. — troudnatec svraskalý (Veverská Bítýška, 28. VIII., leg. K. Koncerová a K. Kříž), *Fomitopsis rosea* (Alb. et Schw. ex. Fr.) Karst. — troudník růžový (Veverská Bítýška, vrch Ostrá a vrch Krnovec u hradu Veveří, 28. VIII., leg. K. Kříž), *Grifola frondosa* (Dicks. ex Fr.) S. F. Gray — trsnatec lupenitý, *G. ossea* (Kalchbr.) Pilát — t. kosťový (Ždánický les, 30. VIII., leg. F. Šmarda), *Gloeoporus dichrous* (Fr.) Bres. — slizoporka dvoubarvá, aj.

Tuto vzornou a všemi návštěvníky, zejména zahraničními specialisty v oboru dřevokazných hub, obdivovanou exposici připravili prom. biol. L. Schánčla inž. A. Černý.

C. Rostlinolékařská exposice

Tento oddíl výstavy podával přehled o význačných výzkumných ústavech z celé republiky, které se zabývají fytopatologickou problematikou s uvedením úkolů, na nichž tato pracoviště v současné době pracují. Zastoupeny byly tyto ústavy: ČSAZV, Výzkumný ústav rostlinné výroby, Ruzyň; Genetická laboratoř ČSAZV, Lednice na Moravě; Laboratórium ochrany rastlín PČSAZV, Ivanka pri Dunaji; Fytopatologické oddělení Biologického ústavu ČSAV, Praha; Výzkumný ústav obilnářský ČSAZV, Kroměříž; Výzkumný ústav cukrovarnický, Modřany u Prahy; Výzkumná stanice přadných rostlin, Šumperk-Temenice; Výzkumný ústav okrasného zahradnictví a krajinářství, Průhonice u Prahy; Pobočka Československej akademie podohospodárskych vied — Výskumný ústav lesného hospodárstva, Banská Štiavnica; Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti ČSAZV, Zbraslav-Strnady; Chemické závody J. Dimitrova, n. p., Bratislava. Ústřední fytokarantenní laboratoř v Brně připravila velmi aktuální exposici *Peronospora tabacina*, která v té době právě hromadně napadla kultury tabáku v ČSSR.

Exposici připravil s pomocí vystavujících ústavů dr. Jan Špaček.

Příprava houbových jídel pro ochutnávárnu. — Zubereitung von Pilzgerichten für die Kosthalle. Foto inž. Oldřich Staněk.

Výdej houbových jídel k ochutnávání. Vpravo: manželé Hennigovi (Berlín) a dr. L. Marvanová, (Pohořelice). — Ausgabe der Pilzgerichte zum Kosten. Foto Oldřich Mazáč.

D. Ochutnávárna houbových jídel

Ochutnávání houbových jídel má v Brně již svou tradici a může být uskutečňováno díky tomu, že organizační složkou hostitelského ústavu je škola pro veřejné stravování a že učitelka této školy Mil. Koubková projevuje vzácné pochopení pro tento originální způsob propagace hub a houbová jídla se žáky školy obětavě připravuje. Tentokrát bylo připraveno celkem 17 houbových jídel, a to:

Houbová solanka (oblíbené jídlo ruské kuchyně), obložené housky, topinky s houbovou směsí, pirožky s houbovou směsí, plněné křehké košíčky, papriky plněné houbovým salátem, plněné papriky v rajské omáčce s rýží, houbový nákyp, houbové karbanátky s bramborovým salátem, kotletky s křenovou omáčkou, žampiony s vejcem a sýrem na lasturách, houbový puding, mleté maso plněné houbami, smažené houby, houby smažené v těstíčku a houby s vajíčkem.

Materiál, z něhož byla připravena houbová jídla zajistili členové odbočky, a to výhradně tržní houby, zvláště opomíjené druhy. Část materiálu bylo nutno v několika předcházejících dnech předkonservovat, aby byl k disposici v dostatečném množství. Na této přípravě se obzvláště podílely Jana, Helena a Věra Křížovy. Bylo též použito žampionů, přivezených z pražské Mykoprodukty.

Z připravených jídel a hub, naložených v octovém nálevu byla uspořádána zvláštní exposice. U každého jídla bylo uvedeno, ze kterých druhů hub bylo připraveno a při prohlídce exposice byly zájemcům tlumočeny do několika cizích jazyků technologické postupy přípravy nabízených houbových jídel.

Účastníkům sjezdu byly pokrmy předkládány k ochutnávání v síni, v níž byla instalována souborná výstava obrazů hub Vilmy Leskové a ve vedlejší representativní klubovně školy. Při lákavé zevní úpravě vystavených jídel a jejich vzorném servírování žáky školy pro veřejné stravování nebylo ani potřebí, aby Jana a Helena Křížovy vlastním ochutnáváním dokazovaly, že předkládaná houbová jídla mohou zájemci jíst bez jakýchkoliv obav; i tak se obě předvaděčky zhostily své úlohy s obdivuhodnou vytrvalostí.

E. Houby v obrazech

Tato část výstavy byla dosti rozsáhlou výstavou originálů obrazů s houbařskou tématikou. Ve velké síni vystavovala ve spolupráci s brněnským Domem umění soubor svých prací grafička i ilustrátorka Vilma Lesková, která lehkým štětcem, pestrou paletou i průkopnickou odvahou naznačila se zdarem, kolik nevyužitých možností čeká na malíře, kteří se vydají za rychle pomíjivou a proto dosti opomíjenou krásou hub.

Výstava prací mykologa a malíře Aloise Procházky nám představila zasvěceného znalce hub, u něhož z každého tahu mistrného pera a štětce vyzařuje láska k těmto podivuhodným organismům; vzbudila proto též zaslouženou pozornost.

Rostlinolékařskou exposici doplnila výstavka originálních tabulí malířů J. Nováka, F. Severy a J. Soukupa k připravovaným fytopatologickým atlasům, která ukázala, že obrazová část tohoto široce založeného díla je v povolaných rukou. Originály Antonína Zezuly k připravovanému atlasu dřevokazných hub se vhodně uplatnily v exposici Laboratoře fyziologie a anatomie rostlin přírodovědecké fakulty university v Brně.

Výstavu vhodně doplnila exposice série známek „Houby", jež jsou dílem zasloužilého umělce a laureáta státní ceny Klementa Gottwalda Karla Svolinského. Laskavostí Poštovního muzea v Praze byly vystaveny i fotografie liniových kreseb k těmto známkám. Je škoda, že nemohly být vystaveny originály tohoto díla mistra Svolinského, které byly v době výstavy zapůjčeny v cizině.

Zdařilou ukázkou užitého umění byla série keramiky „Houby" akademické sochařky Marie Leontovyčové-Lošákové; škoda, že několik figurek této série se dopravou poškodilo.

F. Houby ve fotografii

Kromě četných zdařilých fotografií hub, jichž bylo použito v ostatních částech výstavy, získali organizátoři výstavy řadu dalších prací s houbařskými náměty a vytvořili — patrně poprvé u nás — dobře vyváženou i umístěnou monotematickou exposici fotografií hub i lidí kolem nich. I když museli postrádat slíbené originály prací dr. V. J. Staňka a mohli — na jiném místě — vystavit jen několik reprodukcí uveřejněných v jeho publikaci Krásy přírody (německý překlad), podařilo se jim shromáždit řadu dobrých prací našich fotografů-amatérů i fotografů z povolání, z nichž po výběru, provedeném inž. K. Křížem, dr. F. Šmardou a dr. V. Vackem, vznikla výstavka, která byla skutečným obohacením celkového rámce výstavy.

V exposici vystavovali své práce tito autoři: František Brázda, Miloš Budík, dr. Josef Herink, dr. František Kotlaba, inž. Matyáš, Jiří Miksche, prom. biol. Anton Novacký, J. Stypa a inž. O. Staněk (vesměs černobílé fotografie). Barevnou fotografií byli zastoupeni Jan Křivánek a dipl. biol. Kamil Rybníček. Na tomto místě nelze provádět hlubší rozbor vystavených fotografií. Budiž proto alespoň zdůrazněna dobrá technická úroveň i všech prací fotoamatérských. Jejich převážnou část zvětšil z autorských negativů vzorným způsobem inž. O. Staněk. Jeho včasná pomoc byla rozhodující při realizaci plánu této části výstavy. Sám bohužel obeslal výstavku jen dvěma vlastními pracemi; jedna z nich, nazvaná Odkvétající krasavice, byla mistrovským naznačením nových cest při uměleckém portrétování hub. Příjemným překvapením byly práce dr. F. Kotlaby, který díky nejobsáhlejšímu výběru zaslaných fotografií byl zastoupen největším počtem exponátů.

G. Pracovna mykologů

Tato část výstavy byla určena především účastníkům II. sjezdu evropských mykologů. Místnost byla vybavena mikroskopy, technickými pomůckami i moderní světovou mykologickou literaturou a nabízela tak možnost k určování kritických a méně známých druhů hub. Specialistům v jednotlivých rodech poskytla vítanou příležitost k výměně názorů na podkladě dokladového materiálu.

Pro účastníky sjezdu připravili pořadatelé výstavy cyklostylovaného Průvodce (autoři: Karel Kříž, František Šmarda a kolektiv, Průvodce po výstavě hub, p. 1—26, Brno 1960) s podrobnými informacemi o výstavě v pěti světových jazycích. Zvlášť obsáhlé byly údaje o některých vegetačních typech (krajinných celcích), zastoupených ve zvláštní exposici, jakož i informace o pracovním programu vědeckých ústavů, které se podílely na rostlinolékařské exposici.

Na výstavě byl návštěvníkům podáván pravidelně několika pracovníky výklad o vystavených houbách. Činili tak zejména inž. F. Bíba, dr. S. Čermák, M. Häcklová, J. Křivánek, arch. F. Nestrašil, dr. J. Macků, inž. K. Kříž, A. Procházka, B. Svoboda a F. Valkoun. Ve speciálních exposicích byl podáván výklad příležitostně, a to zvláště v den zahájení výstavy a dále pak skupinám odborných zájemců, jejichž návštěvy byly předem ohlášeny; v exposici dřevokazných hub prováděli výklad a zodpovídali dotazy zájemců zvláště inž. A. Černý, prof. dr. V. Rypáček a dipl. biol. L. Schánĕl, v rostlinolékařské exposici dr. J. Špaček, v den zahájení výstavy pak též dr. inž. J. Benada a další pracovníci vystavujících ústavů. O prvním vý-

stavním odpoledni přednesl zahajovací projev pro návštěvníky výstavy z řad širší veřejnosti prof. dr. J. Macků, čestný předseda brněnské pobočky ČVSM, který při té příležitosti sdělil účastníkům velmi poutavě i své zážitky ze sjezdové exkurse, konané v předešlém dnu do Ždánického lesa a jeho podhůří.

Tlumočnickou službu konalo při návštěvě výstavy pro účastníky sjezdu evropských mykologů ochotně především 7 učitelů jazykové školy v Brně. Francouzštinu tlumočila Jindra Nováčková, angličtinu dr. Zora Trnková, francouzštinu a angličtinu dr. Miroslava Šáchová, němčinu a angličtinu Eva Ducháčková a Marta Teyschlová, holandštinu Erika Solařová a Helena Sekaninová. Polštinu tlumočila Irma Martinásková, učitelka hospodářské školy v Brně a francouzštinu, angličtinu a němčinu pak též inž. Edmund Kaupa, učitel hospodářské školy pro pracující v Brně. Všichni se zasloužili o to, že se účastníci ve výstavní budově dobře orientovali a snadno se sešli s pracovníky, s nimiž si chtěli vyměnit názory o některých otázkách (zkušenosti F. Valkouna s konzervováním hub v konzervačních tekutinách aj.). S pomocí tlumočníků a pořadatelů realizovalo několik skupin návštěvníků zájezd do pamětní síně J. G. Mendela ve Starobrněnském klášteře a dále se s jejich pomocí dostalo účastníkům sjezdu informací o nejrůznějších věcech, které je zajímaly, byla jim vyhledána požadovaná dokumentace o některých druzích hub (např. originální latinská diagnosa Václava Vacka k jeho druhu *Boletus moravicus* Vacek — hřibu moravskému aj.) atd.; všem tlumočníkům patří za to srdečný dík.

Výstavě věnoval pozornost i brněnský denní tisk a účinně na ni upozornil též Československý rozhlas, který natočil a vysílal v relaci Hlas Moravy delší pásmo pro houbaře a rozhovor s organisátory výstavy inž. K. Křížem a dr. J. Špačkem.

Není jistě ani nutno uvádět, že realisace tak obsáhlé výstavy se neobešla bez různých potíží, zejména rázu technického. O těch však pobesedují organisátoři výstavy s jiné tribuny, na stránkách „Mykologického zpravodaje", věstníku moravských členů Československ. vědecké společnosti pro mykologii a ostatních přátel hub. Zde také poděkují všem dalším spolupracovníkům na výstavě, jejichž jména v této zprávě nejsou uvedena. Budiž však alespoň připomenuta zdařilá výtvarná pomoc F r a n t i š k a P e r n í k a.

Výstava splnila dobře své poslání a stala se významnou složkou v pořadu II. sjezdu evropských mykologů, z nichž mnozí se s ní jen neradi loučili, neboť možnost seznámit se s takovým bohatstvím druhů hub v čerstvém stavu, jaké bylo sneseno zde, se naskytne vskutku zcela mimořádně. Hodně bylo těch, kteří řadu druhů zde viděli poprvé a některé z nich — jak sami doznávali — sotva kdy ještě uvidí. Výstava se stala zároveň důležitým a neobvykle četně navštíveným brněnským kulturním podnikem, který navštívilo během prvního veletržního týdne také hodně zájemců ze vzdálenějších koutů Moravy, Čech i Slovenska. Pořadatele výstavy velmi potěšila zejména návštěva známého mykologa R u d o l f a V e s e l é h o ze Soběslavi.

Výstava byla zakončena 19. září 1960 přednáškou MUDr. J i ř í h o K u b i č k y, který seznámil posluchače se svými úspěchy v léčení otravy muchomůrkou zelenou čili hlízovitou *(Amanita phalloides)*. S velkou pozorností sledovali přítomní též jeho poutavé vyprávění o zážitcích z posjezdové mykologické exkurze do Nízkých Tater.

František Skyva osmdesátníkem

Octogenario František Skyva ad salutem!

Karel Kříž

V loňském roce dožil se 80 let F r a n t i š e k S k y v a, první kustod a přednosta botanického oddělení Moravského muzea v Brně.

Jubilant se narodil 12. února 1880 v Luběnicích u Olomouce. V Olomouci vystudoval české gymnasium a ve studiu pak pokračoval na přírodovědecké fakultě Karlovy university v Praze, kde složil státní zkoušky pro vyučování na středních školách. Svou učitelskou dráhu začal na českém gymnasiu v Olomouci. Již v roce 1909 dostal se však d o B r n a d o b o t a n i c k é h o o d d ě l e n í tehdejšího zemského muzea, kde byl v roce 1919 ustanoven definitivním k u s t o d e m. Od roku 1947 byl František Skyva pověřen zemským výborem vedením muzea jako ředitel a v této funkci setrval až do května roku 1948, kdy odešel do výslužby. Celkem působil tedy v muzeu plných 39 let.

V muzeu věnoval František Skyva neúnavnou píli srovnávání, rozšiřování a inventarizaci herbářů, které převzal ve špatném stavu. Velmi záslužnou jubilantovou činností bylo vybudování výstavního oddělení muzea se sbírkou 377 dřevěných modelů hub, které podle moravských sběrů pod jeho vedením zhotovil řezbářský mistr J o s e f R u l í š e k. Tuto krásnou sbírku po zásluze stále obdivují četní návštěvníci muzea.

Botanické oddělení muzea začali záhy navštěvovat četní houbaři, kteří přinášeli své sběry s žádostí o určení. František Skyva rád poskytoval potřebné poučení a tak vznikla v Brně první h o u b a ř s k á p o r a d n a.

Připojujeme seznam nejdůležitějších prací Františka Skyvy, v nichž uložil jen malou část svých bohatých houbařských zkušeností. Jako rodilý Hanák uveřejnil též řadu pojednání, psaných jadrným hanáckým nářečím, v nichž uplatnil své vypravěčské nadání a svérázný humor. Přejeme mu, aby byl ještě dlouho tak tělesně i duševně čilý, jako doposud!

Seznam nejdůležitějších publikací Františka Skyvy

1927. Zvonovka jarní (Nolanea eriophila Fr.). Příroda 20 : 169—170.
Sluka či šupinovka svraskalá na Moravě. Příroda 20 : 289—290.
Tři nové houby pro Moravu — Trois espèces nouvelles pour Morava. Mykologia 4 : 92—95 et 114—116.
Několik myšlenek k fytogeografickému rozšíření vyšších hub na Moravě (syllabus referátu). II. zjazd slowianskich geografów w Polsce, Vilno.

1928. Nová plžatka pro Československo — Limacium glutineferum (Bull.) Fr. in der Tschechoslovakei. Mykologia 5 : 12—13.

1929. Nový hřib pro Moravu — Boletus impolitus Fr., espèce neuvelle la Moravie. Mykologia 6 : 67—69.
Ucháč podezřelý — Gyromitra suspecta Krombholz. Mykologia 6 : 95—97.
Fistulina hepatica Schaeff. Mykologia 6 : 125.

1932. Štítovka bílá. Příroda 25 : 318—319.
Hřib satan — Boletus satanas Lenz. Příroda 25 : 328.
Naše důležitější houby, tab. 1—16. Nákladem vlastním, Brno.

1933. Zemské museum v Brně. Sbírky botanické (orientační přehled). Moravská orlice 71 : no. 39.

1938. Co je Boletus sanguineus Withering? Čas. čs. Houbařů 18 : 52—54.
Vybudování botanického oddělení Moravského zemského musea v Brně. Příroda 31 : 43—51.
Houby velké (Macromycetes). Litografované přednášky na státním kursu pro orgány zdravotní a potravinářské policie. 2 tab., 47 fig., p. 1—47. Nákladem vlastním, Brno.
1943. Die museale Darstellung der mährischen Pilze. Zeitschrift des Mährischen Landesmuseums, Neue Folge 3.

Nový způsob kultivace peronospory chmelové

Eine neue Methode der Laboratoriumskultivation der Hopfenperonospora

(Předběžné sdělení)

Zdeněk Petrlík a Zdeněk Štys)*

Autoři popisují nový způsob laboratorní kultivace peronospory chmelové *(Peronoplasmopara humuli* M. et. Tak.). Jako substrát použili zdravých řízků ze sazeček chmele, na nichž úspěšně vyvolali infekci a sporulaci peronospory. Takto získaná zoosporangia měla normální životnost. Zoospory z nich velmi dobře klíčily, takže sloužily k opakovaným umělým infekcím na dalších zdravých řízcích.

Es wird eine neue Methode der Laboratoriumskultivation der Hopfenperonospora *(Peronoplasmopara humuli* M. et Tak.) beschrieben. Als Substrat wurden Querschnitte aus gesunden Hopfensetzlingen verwendet, an welchen die Infektion und Sporulation des Pilzes erfolgreich erzielt wurde. So gewonnene Zoosporangien wiesen normale Lebensfähigkeit auf, denselben entstammende Zoosporen keimten in hohen Prozentanteilen, sodass sie zu weiteren Infektion an gesunden Setzlingen benützt werden konnten.

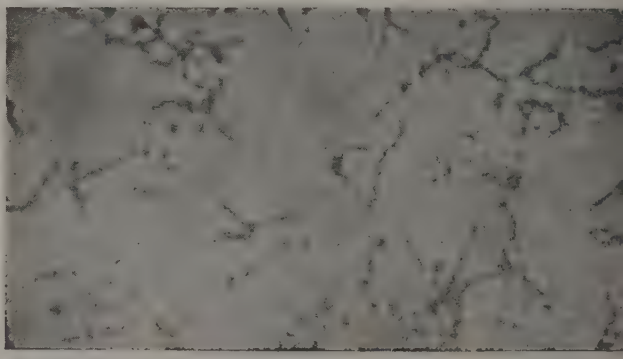

Vyklíčené zoospory peronospory chmelové. — Ausgekeimte Zoosporen der Hopfenperonospora.
Foto Z. Petrlík a Z. Štys

Sádě chmele, z nichž se připravují řízky pro kultivaci peronospory. — Hopfensetzlinge, aus denen die Querschnitte für die Kultivation der Hopfenperonospora vorbereitet werden.
Foto Z. Petrlík a Z. Štys

Peronospora chmelová (*Peronoplasmopara humuli* M. et Tak.) je více než 30 let jedním z nejvážnějších škodlivých činitelů chmele u nás i v ostatních evropských i zámořských státech. Až dosud se nepodařilo vypěstovat peronosporu chmelovou — ani jiné peronospory — na umělých živných půdách, třebaže Pioth-ová (1957) docílila s pěstěním peronospory révy vinné na porésní půdě a způsobem, který popsal Sörgel (1951), počáteční úspěchy. Pozitivní výsledky byly získány pouze při inokulaci isolovaných listů konidiovou suspensí (Blattný 1927) a celých rostlin ve skleníkových nebo polních podmínkách (Korff, Zattler, 1927, Hampp, Jehl, 1937, Petrlík 1958, Staněk a spol. 1959). V posledních letech jsme konali řadu pokusů, které jsou základem pro vypracování nové metody kultivace peronospory chmelové na přirozené živné půdě. Po zkušenostech s umělou infekcí v laboratorních, skleníkových a polních podmínkách jsme dospěli k závěru, že listy chmelové jako živný substrát pro kultivaci peronospory mají četné nevýhody a kromě toho jsou k disposici pouze během vegetace.

O mohutnou produkci klíčivých konidií houby *Venturia inaequalis* (Cke.) Wint. se pokusili Zobrist a Bohnen (1958) úspěšně jiným způsobem: Použili

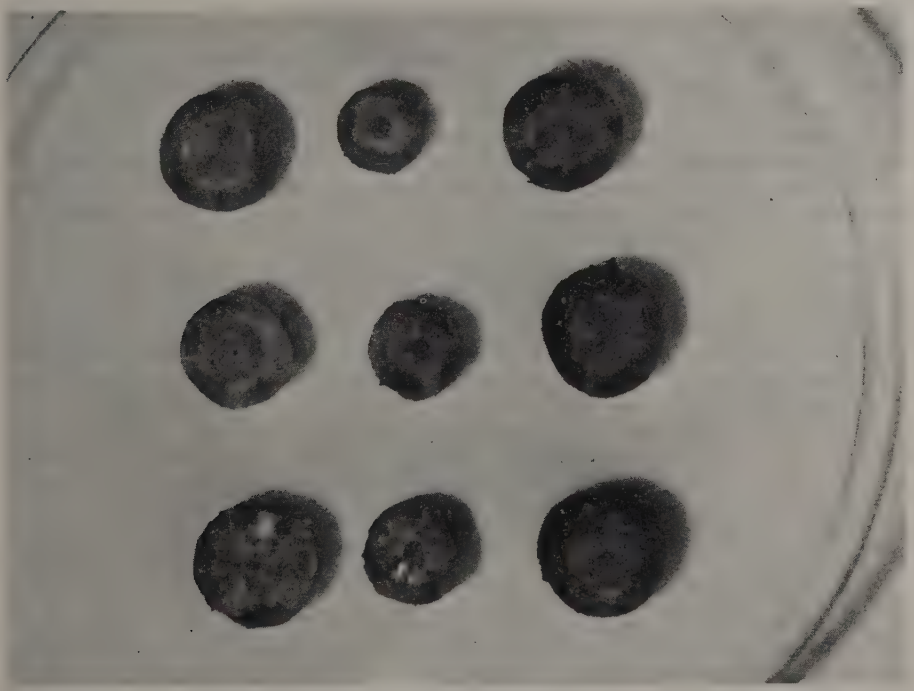

Uměle infikované řízky chmele ve vlhké komůrce. — Die künstlich infizierten Querschnitte aus den Hopfensetzlingen in einer Petrischale.

Foto Z. Petrlík a Z. Štys

*) Výzkumný ústav chmelařský ČSAZV, Žatec.

podlouhlých, oloupaných kousků dřeva jabloní odrůd Boskoopské a Kalvil bílý zimní. Dřevo bylo sterilováno a nasyceno speciálním živným roztokem, obsahujícím šťávu jablek. V tomto případě šlo však o parasita, snadno pěstovatelného na různých živných půdách.

Až doposud podle dostupných literárních pramenů nebyla zjišťována pro kultivaci peronospory vhodnost podzemních částí chmelové rostliny (tj. mladé dřevo — obr. č. 1). Na základě této skutečnosti a po připomínce M. Tomana (ústní sdělení — 1960) jsme přistoupili k důkladnějšímu studiu této otázky. Avšak dosavadní malá znalost podmínek nutných k uvolnění zoospor ze zoosporangií a jejich vyklíčení, byla příčinou nezdaru prvních infekčních pokusů na sáďových řízcích. Teprve po úspěšném zvládnutí uvolňování a klíčení zoospor (obr. 2) se nám podařilo vyvolat pomocí zoospor infekci na zvoleném materiálu.

Inokulované řízky jsme inkubovali ve vlhkých komůrkách (Petriho misky s navlhčeným filtračním papírem na dně — obr. 3) v laboratoři při teplotách v rozpětí 16—21 °C. Za těchto podmínek byla inkubační doba 4—6 dnů. Po této době se na řezných plochách řízků objevily husté, šedavě zbarvené povlaky plodonošů se zoosporangii peronospory chmelové. Vzhled a barva povlaků se nijak nelišily od vzhledu a barvy peronospory v přírodních podmínkách na tzv. klasovitých výhonech. Povlak se vytvořil z větší části na obvodu horní řezné plochy řízků a vytvářel souvislý nebo přerušovaný prstenec. Velmi často se tvořily souvislé povlaky i na dřeni řízků. Ostatní partie řezné plochy řízků měly většinou sporadický výskyt drobných, nesouvislých, ale pouhým okem ještě dobře zřetelných skupin plodonošů se zoosporangii. V některých případech došlo ke sporulaci i na ostatních plochách řízků, zvláště pak na ploše položené na filtračním papíru. Po první sporulaci zpravidla následovaly v dalších 2—3 dnech nové sporulace, takže docházelo k zvětšování kolonií, jejichž tvar a velikost se ustálily až po této době.

Zoosporangia získaná z těchto kultur měla normální životnost. Klíčivost a infekční schopnost zoospor byla velmi dobrá, takže sloužily k dalším infekcím v laboratoři na zdravých řízcích.

Úspěšná kultivace peronospory chmelové na sáďových řízcích je zcela novou metodou, až dosud v literatuře nepopisovanou, která otvírá nové možnosti pro podrobné studium této houby.

LITERATURA

Blattný Ct. (1927): Peronospora chmelová (nepravé padlí chmelové). Praha.

Korff G., Zattler F. (1927): Die Peronosporakrankheit des Hopfens. München.

Hampp H., Jehl J. (1937): Zwei neue Metoden zur Prüfung der pilztötenden Wirkung der Hopfenperonospora — Bekämpfungsmitel. Mitt. biol. Reichsanstalt, 55, 55.

Petrlík Z. (1958): Výroční zpráva. (Nepublikováno.)

Pioth L. Ch. (1957): Untersuchungen über anatomische und physiologische Eigenschaften resistenter und anfälliger Reben in Beziehung zur Entwicklung von Plasmopara viticola. Ztschr. f. Pflanzenzüchtung, 37, (2), 127—158.

Sörgel J. (1951): Über eine neue Kulturmethode für Mikroorganismen Züchter, 21, 322. Rostlinná výroba, 5 (7).

Staněk M., Ujevič J., Petrlík Z., Štys Z. (1959): První pokusy s použitím antifungálních antibiotik fungicidinu a aktidionu proti peronospoře chmelové. Sborník ČSAZV. Rostlinná výroba, 5, (7).

Zobrist L., Bohnen K. (1958): Eine Methode zur Massenproduktion einheitlicher, keimfähiger Konidien von Venturia inaequalis (Cke.) Wint. Phytopathol. Ztschr., 31, p. 367—370.

Tři význačné druhy kloboukatých hub na bylinách

Три своеобразных вида шляпочных грибов на травянистых растениях

Б. П. Васильков — B. P. Vasilkov

Autor popisuje nový druh *Pleurotus komarnitzkyi*, rostoucí v jarním období na bázích lodyh *Eremostachys* sp. ve stepních oblastech Turkmenské a Tadžické SSR a zmiňuje se o dalších dvou druzích kloboukatých hub na bylinách.

Auctor speciem novam *Pleurotus komarnitzkyi* describit. Haec species primo vere parte basali caulium specierum generis *Eremostachys* locis stepposis Asiae centr. SSSR (Turkmenia, Tadžikia) lecta erat.

В пустынно-степных ассоциациях предгорий Средней Азии, изредка в южных степях Европейской части СССР, а также в некоторых пунктах Южной и Средней Европы встречаются два вида шляпочных грибов, произрастающие в основании стеблей травянистых растений. Эти два вида *Pleurotus eryngii* (Fr.) Quél. из пластинчатых грибов и *Polyporus rhizophilus* (Pat.) Sacc. из трутовых. Первый из них растет в основании стеблей зонтичных растений, чаще ферул *(Ferula)*, а второй — злаков, чаще всего ковылей *(Stipa)*. Плодовые тела указанных видов грибов обычно появляются рано весной, когда молодые надземные части растений – хозяев только начинают развиваться, а остатки прошлогодних — не исчезли совсем. В настоящее время вполне еще не выяснено, являются ли эти грибы настоящими паразитами, питающимися за счет только живых тканей указанных растений, или в какойто мере и сапрофитами, питающимися за счет их отмерших частей. Будучи далекими в систематическом отношении, оба они имеют, однако, довольно сходную форму плодового тела, состоящую из шляпки и эксцентрической, реже боковой или центральной ножки, в результате чего образуют как-бы, даже, своеобразную «жизненную форму» (рис. 1 и 2).

Весной 1959 г., во время экспедиции в Копет-Даг (Туркменская ССР), аспирант Московского Университета С. А. Анналиев, а весной 1960 г., во время экспедиции в Арук-Тау (Таджикская ССР), старший научный сотрудник Института Ботаники Академии Наук Таджикской ССР Я. И. Корбонская собрали образцы еще одного вида гриба, который следует тоже причислить к вышеуказанной небольшой, но очень интересной группе, в качестве ее третьего члена (рис. 3). Он принадлежит к тому же роду Pleurotus, что и первый вид, имеет довольно сходное по форме, но мелкое плодовое тело и произрастает в основании стеблей пустынно-степных травянистых растений, но не зонтичных, а губоцветных, из рода пустынноколосника — Eremostachys.

Проведенное исследование образцов грибов показало, что они принадлежат новому, неизвестному еще в науке виду, которому ниже и дается первое описание.

Pleurotus komarnitzkyi Vasilkov, sp. nov.

Pileus ad 1.5 cm latus, flabelliformis, in stipitem sensim angustatus, saepe semiinfundibuliformis, opacus, sordide albidus, cum cuticula indistincta. Lamellae ad 1 mm latae, decurrentes, in venulas hinc inde confluentes et anastomosantes, abeuntes, integerrimae, albae vel albidae.

Polyporus rhizophilus (Pat.) Sacc. — Choroš travní a *Pleurotus eryngii* (Fr.) Quél. — Hlíva máčková B. P. Vasilkov del.

Pleurotus komarnitzkyi Vasilkov — Hlíva Komarnického. B. P. Vasilkov del.

Stipes 1.5 × 0.5 cm, lateralis, canaliculato-incurvatus, laevis, pileo concolor. Caro subtiliter carnosa, alba. — Hymenophori trama irregularis, e hyphis tenuiter parietatis constans, fibulis numerosis praedita. Cystidia nulla. Cystidiolae numerosae, forma variantes. Basidia 20—30 × 5—10 μ, cylindrico-clavata, sterigmatis 4 donata. Sporae 6.5—8.5 × 4—5.5 μ, ovatae, apiculo attenuato, guttiformes, plerumque vix incurvatae, hyalinae, contentu granuloso, haud amyloideae (fig. 3).

Asia Media, Turcomania et Tadzikistania, praemontes, in steppa deserta et in pistacieto, parte basali caulium specierum generis *Eremostachys;* Aprilis. Typus; URSS, Turcomania, districtus Karakalinensis, jugum Kopet-Dag, vallis fl. Czandar, parte basali caulium Eremostachydis sp., 5. IV. 1959, S. A. Annaliev; in Inst. bot. nom. V. L. Komarovii Ac. Sc. URSS (Leningrad) conservatur.

Species nostra habitu *Pleuroto petaloidi* parvulo carposomatibus simillima est, sed carne non gelatinosa et deficientia metuloidium differt; dimensionibus carneque subtili ad sectionem *Acerosia* Pilát (1935) pertinet, sed lamellis sectionem *Ostreomyces* Pilát (1933) in mentem revocat.

Species botanico sovietico celeberrimo N. A. Komarnitzky dedicata.

Шляпка до 1,5 см ширины, веерообразная, суживающаяся постепенно в ножку и часто полуворонковидно согнутая, гладкая, матовая, с недифференцированной кутикулой, грязно-беловатая. Пластинки до 1 мм ширины, далеко низбегающие на ножку, ниже переходящие в жилки или рубчики, которые местами сливаются или соединяются анастомозами, цельнокрайние, белые или беловатые. Ножка до 1,5 × 0,5 см, боковая, переходящая в шляпку, с желобчато согнутыми, книзу иногда соприкасающимися краями, гладкая, одноцветная со шляпкой. Мякоть тонкомясистая, белая. — Гифы поверхности шляпки цилиндрические с часто встречающимися пряжками, как и во всей ткани гриба. Трама гименофора смешанная, состоит из тонкостенных гиф, с пряжками. Цистиды отсутствуют. Цистидиолы многочисленные, булавовидные, цилиндрические, с большим или меньшим перехватом, иногда с двумя перехватами, суженные или расширенные на вершине, бутылковидные, заостренные, с насаженной головкой и др., тонкостенные. Базидии 20—30 × 5—10 μ, цилиндрически булавовидные, с 4 стеригмами. Споры 6,5—8,5 × 4—5,5 μ, яйцевидные, с оттянутым кончиком, каплевидные, обычно несколько согнутые, бесцветные, с зернистым содержимым, неамилоидные (рис. 3).

Средняя Азия, Туркменская ССР, Кара-калинский район, горный хребет Копет-Даг, долина Чандар, пустынная степь, в основании стеблей Eremostachys sp., собрал С. А. Анналиев, 5. IV. 1959 г.; Таджикская ССР, горы Арук Тау, ур. Ганшино, фисташник, на основании стеблей Eremostachys labiosa, собрала Я. И. Корбонская, 25. IV. 1960 г.

По мелким размерам и тонкомясистости плодового тела данный вид относится к секции *Acerosia* Pil. (1935 г.). По признаку пластинок, низбегающих, переходящих к основанию ножки в жилки, по наличию цистидиол в гимении — приближается к некоторым видам из секции *Ostreomyces* Pil. (1935 г.). Надо отметить, что многочисленные тонкостенные цистидиолы, встречающиеся у данного вида, по форме имеют все переходы к базидиям, и я думаю, что те образования с оттянутой вершиной и насаженной головкой, которые Ланге (Lange, 1936) называет цистидами и изображает, например, у *Pleurotus ostreatus*, представляют собой такие же цистидиолы, как и здесь.

По внешнему виду гриб очень походит на мелкоплодный *Pleurotus petaloides* (Fr.) Quél. (= *Acanthocystis petaloides* Kuehner, *Hohenbuchelia petaloides* Schulz.), но сразу же отличается от него отсутствием желатинозной мякоти и толстостенных инкрустированных цистид — метулоидов.

Ввиду вышеизложенного трудно пока установить к какому из видов рода *Pleurotus* он наиболее близок.

От видов рода *Panus* Fr. (1838), очень близкого к роду *Pleurotus*, данный вид отличается по мякоти, которая не производит впечатления кожистой, и по спорам нецилиндрической формы; от видов р. р. *Notopanus* Sing. (1944) и *Pleurocybella* Sing. (1947) — мякотью не столь тонкой как у них, а также не такой ломкой как у *Pleurocybella* и не бесцветной как у *Notopanus*.

В дальнейшем необходимо будет более точно установить его родственность с другими видами и его биологические отношения с растениями-хозяевами в отношении паразитизма — сапрофитизма, также как у двух других видов этой группы, о которых сказано в начале статьи.

SOUHRN

Autor referuje o tom, že v pustinných stepních společenstvech předhoří Střední Asie, řidčeji též v jižních stepích evropské části SSSR a vzácně také na některých místech jižní a střední Evropy se vyskytují dva druhy kloboukatých hub, rostoucí na bázích bylin: *Pleurotus eryngii* (Fr.) Quél. na okoličnatých rostlinách, zejména na *Ferula*, a *Polyporus rhizophilus* (Pat.) Sacc. na travách, zvláště na *Stipa*. Plodnice těchto hub se objevují obyčejně záhy z jara, v době, kdy se nadzemní části rostlin teprve začínají vyvíjet, avšak kdy dosud odumřelé zbytky rostlinných částí z loňského roku ještě zcela nezetlely. Dosud není jasno, zda uvedené dva druhy hub jsou parazity nebo saprofyty. I když jsou si nepříbuzné, jsou jejich plodnice tvarově podobné, s excentrickým, zřídka postranním nebo naopak centrálním třeněm.

Z jara 1959 během výpravy na Kopet-Dag (Turkmenská SSR) nalezl aspirant moskevské university S. A. Annalijev další druh rodu *Pleurotus*, podobný *P. eryngii*, od něhož se však liší drobností a růstem na pyskatých rostlinách rodu *Eremostachys*. Tentýž druh nalezla opět na jaře 1960 starší vědecká pracovnice botanického ústavu Akademie nauk Tadžické SSR J. I. Korbonskaja během expedice do Aruk-Tau (Tadžická SSR). Vasilkov popisuje tento nový druh jako *Pleurotus komarnitzkyi* (věnován sovětskému botaniku N. A. Komarnickymu). Drobností a tenkostí plodnic patří do sekce *Acerosia* Pilát (1935), sbíhavostí lupenů, částečně vzájemně spojovaných, se však blíží některým druhům sekce *Ostreomyces* Pilát (1935). U *P. komarnitzkyi* jsou vyvinuty četné tenkoblanné cystidioly, které vykazují přechody k basidiím. Autor přirovnává tyto cystidioly k cystidám, které vyobrazuje J. Lange (1936) u *P. ostreatus*. Vnějškem se *P. komarnitzkyi* velmi podobá drobnému *P. petaloides*, naprosto se však od něj liší nedostatkem gelatinosní vrstvy a tlustoblanných inkrustovaných cystid (tzv. metuloidů).

Pokud jde o rodové zařazení, Vasilkov se domnívá, že jde o typický *Pleurotus* a vytýčuje rozdíly oproti rodům *Panus* Fr., *Notopanus* Singer a *Pleurocybella* Singer. Podobně jako u *Polyporus rhizophilus* a *Pleurotus eryngii* bude nutno i u *P. komarnitzkyi* v budoucnu sledovat jeho vztah k hostiteli.

Adresa autora: B. P. Vasilkov, Leningrad, ul. Popova 2, Bot. ústav Akad. nauk SSSR.

Poznámka k článku J. Krejčové: Monilinia fructigena

Ctibor Blattný

V článku J. Krejčové: Monilinia fructigena (Aderh. et Ruhl.) Honey — příčina hnědé moniliové hniloby peckovin, uveřejněném v České mykologii 14 : 198—207, 1960, se praví, že téměř ve všech případech jako příčina hnědé hniloby peckovin byla zjištěna houba *Monilinia fructigena*. V závěru se však neuvádí, že u meruňky byla autorkou ve většině případů jako příčina této hniloby zjištěna *M. laxa*.

V úvodu píše autorka, že podle jejích pozorování, konaných v letech 1957 až 1959, má v ČSSR největší význam moniliová hniloba ovoce. K tomu poznamenávám, že tomu tak většinou v tomto období skutečně bylo, kromě některých míst, na př. v Pošumaví, kde bylo stejně významné moniliové odumírání květů a větévek. A předtím v mnohých letech pozorování v Čechách od r. 1918 (a znovu v r. 1960 na severní Moravě) byla u višní zjištěna stejně významná, ba významnější *M. laxa*, působící právě odumírání květů a větévek, namnoze katastrofálně.

Podrobnosti o tom jsou v dílech: C. Blattný, B. Starý, Atlas škodlivých činitelů ovocných plodin, I. vyd. Praha 1940, II. vyd. Praha 1944, a C. Blattný, B. Starý, J. Nedomlel, Choroby a škůdci ovocných rostlin, Praha 1956. Je škoda, že tyto práce autorka neprostudovala, poněvadž jinak by její formulace byly přesnější. Autorka např. píše: „Mnozí autoři uvádějí, že původcem hnědé hniloby peckovin je vždy nebo ve většině případů (u peckovin) *Monilinia laxa*, zatímco na jádrovém ovoci způsobuje tuto chorobu druh *Monilinia fructigena*. V citované naší práci z r. 1956 se však např. (na str. 112) výslovně praví, že *Monilinia fructigena* „škodí plodům, hlavně jablkům a hruškám, méně broskvím a meruňkám (ve vlhkých letech), vzácněji též třešním, švestkám a slívám, ještě vzácněji lískovým oříškům, angreštům a révě vinné."

Považoval jsem za svoji povinnost nálezy a vývody autorčiny takto upřesnit.

Sclerotinia dennisii sp. n. a přehled druhů podrodu Myriosclerotinia

Sclerotinia dennisii sp. n. cum conspectu specierum subgeneris Myriosclerotinia

Mirko Svrček

Autor popisuje nový druh *Sclerotinia dennisii*, rostoucí na odumřelých stéblech *Eriophorum vaginatum*. Tento druh je totožný se *S. vahliana* Rostrup sensu Pilát et Kotlaba, Čes. myk. 6 : 133—4, 1952, non Rostrup. Byl nalezen též Dennisem v Anglii na *Eriophorum angustifolium*, avšak nepojmenován („*Sclerotinia* sp. 1" in Dennis, Revis. Brit. Helot. p. 154, 1956). V tomto příspěvku je popsána *S. dennisii* na podkladě nového materiálu, nalezeného v Československu na jaře 1960 dr. F. Kotlabou, vytknuty rozdíly oproti *S. vahliana* a uveden klíč druhů podrodu *Myriosclerotinia*.

In diesem Beitrag wird eine neue, auf den faulenden Halmen von *Eriophorum vaginatum* vorkommende Art, *Sclerotinia dennisii* beschrieben. Diese, auch von Dennis in Grossbritanien auf *Eriophorum angustifolium* gefundene, aber in der Revis. Brit. Helot. p. 154, 1956 bloss als „*Sclerotinia* sp. 1" ohne Name angeführe Art, ist mit *S. vahliana* Rostrup sensu Pilát et Kotlaba, Česká mykologie 6 : 133—4, 1952, non Rostrup, identisch und wird jetzt auf Grund neuer Funde (leg. F. Kotlaba) aus der Tschechoslowakei beschrieben. Die Unterschiede zwischen den beiden Arten (*S. dennisii* und *S. vahliana* Rostrup) sowohl als eine Übersicht von *Sclerotinia*-Untergattungen mit den Artenschlüssel der Unterg. *Myriosclerotinia* werden gegeben.

Během revise evropských druhů hlízenek *(Sclerotinia* Fuckel) upoutala moji pozornost neshoda mezi původním, resp. pozdějšími popisy *S. vahliana* Rostrup a pojetím tohoto druhu u našich autorů A. Piláta a F. Kotlaby (Čes. myk. 6 : 133—4, 1952), kteří uvedenou hlízenku popisují podle materiálu, sebraném Kotlabou na Soběslavských blatech r. 1952. O *S. vahliana* sensu Pil. et Kotl. se zmiňuje též Dennis v poznámce u hlízenky, kterou sice v citované práci popisuje a vyobrazuje, avšak nepojmenovává — označuje ji pouze jako „*Sclerotinia* sp. 1" (Revis. Brit. Helot. p. 154, 1956). Je to druh, který Dennis sbíral — podle dat v uvedeném popisu — celkem třikrát v Anglii na *Eriophorum angustifolium* a o jehož identitě se *S. vahliana* oprávněně pochyboval, méně však o jeho totožnosti se *S. vahliana* sensu Pilát et Kotlaba.

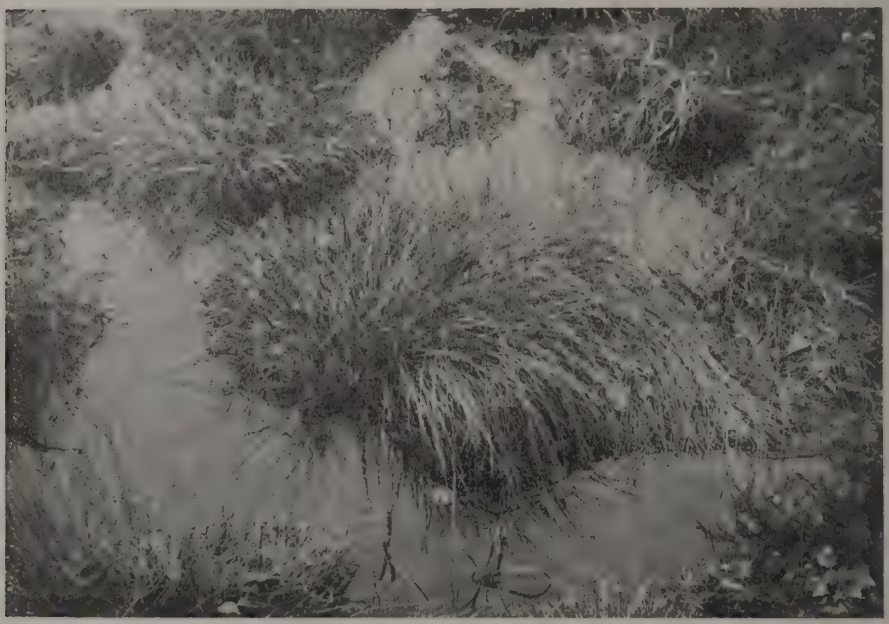

Lokalita *Sclerotinia dennisii* Svrček na Soběslavských blatech; trsy suchopýru pochvatého *(Eriophorum vaginatum)* na rašelině, 24. IV. 1960. — Localitas *Sclerotiniae dennisii* Svrček in turfosis Soběslavská blata dictis (Bohemia meridionalis), *Eriophorum vaginatum*, 24. IV. 1960. Foto dr. F. Kotlaba

Přestože nález Kotlabův je doložen v herbáři PR (Národní museum v Praze), vyzval jsem na jaře 1960 přítele Kotlabu, aby znovu pátral po hlízence, rostoucí na suchopýrech *(Eriophorum* sp. div.). A vskutku jeho úsilí bylo úspěšné, neboť 24. IV. 1960 podařilo se mu nalézt opět na Soběslavských blatech několik apothecií hledaného druhu. Apothecia vyrůstala ze sklerocií, uložených v odumřelých, částečně ve vodě ležících stéblech suchopýru pochvatého *(Eriophorum vaginatum)*. Podle slov sběratele vyžádalo si nalezení těchto několika plodnic hodně času a trpělivosti, což svědčí o sporadickém výskytu. Krátce nato, 9. V. 1960, při exkursi do Jeseníků, poštěstilo se dr. Kotlabovi nalézt

další dvě apothecia, vyrůstající z jediného sklerocia, rovněž na *Eriophorum vaginatum*.

Na podkladě tohoto materiálu nabyl jsem jistoty, že skutečně jde o druh rozdílný od *S. vahliana* Rostrup a totožný s Dennisovou „*Sclerotinia* sp. 1" a *S. vahliana* sensu Pilát et Kotlaba. V literatuře, pokud jsem mohl zjistit, není tato *Sclerotinia* popsána a označuji ji proto jako *S. dennisii* sp. n., k poctě známého anglického mykologa R. W. G. Dennise, který prvý ve své práci na dotyčnou taxonomickou otázku upozornil. Následující popis je sestaven podle čerstvého materiálu z uvedených dvou lokalit.

Sclerotinia dennisii sp. nov.

Apothecia 3—9 mm diam., semiglobosa, cupulata, denique patellaria, stipitata, extus obscure fusca, puberula, thecio castaneo-rubrofusco, stipite 3—18 mm longo, 0,8—1,4 mm crasso, deorsum sensim angustato, nigrello denseque tomentoso, parte superiore obscure fusco, puberulo. Apothecia solitaria, 1—2 e sclerotio unico crescentia. Sclerotium 12—15 × 1—1,5 mm metiens, nigrum, anguste cylindricum, longitudinaliter subacute sulcatum, polis obtusis vel subacutis, medulla albida instructum.

Stratum externum excipuli e cellulis globosis, late ellipsoideis usque crasse cylindraceis, usque ad 55 × 28 μ magnis, tenuiter tunicatis, hyalinis, extus cum cellulis piliformiter elongatis (usque ad 90 μ longis), 2,5—7 μ crassis, attenuatis vel obtusis, in angulo recto ramosis, hyalinis, tenuiter tunicatis, nudis, septatis, saepe irregulariter inflatis flexuosisque. Stratum internum excipuli e hyphis 5—12 μ crassis, remote septatis, tenuiter tunicatis, hyalinis, nudis vel minute granulosis. Hyphae hypothecii 5—8 (—12) μ crassae, tenuiter tunicatae, brunneolae.

Asci 125—175 × 9—12 μ, cylindracei, octospori, apice subtruncati, cum sporis plus minusve distichis. Membrana ascorum vi iodi (Melzeri reagens) in apice ascorum solum pallide cyanescit usque hyalina permanet.

Paraphyses haud copiosae (in apothecio maturo), 2,5—3,5 μ crassae, hyalinae, apice haud incrassatae, pallide brunneolae, subrectae vel paulum incurvatae, obtusae.

Sporae 11—17,5 × 4—5,5 μ, elongato-ellipsoideae, inaequilaterales, eguttulatae, laeves, hyalinae, unicellulares, polis angustis.

Hab. in culmis emortuis, pro parte in aqua immersis, *Eriophori vaginati*, in turfosis et uliginosis. Aprili — maio.

ČSSR: Bohemia meridionalis, in turfosis „Soběslavská blata" prope oppidum Soběslav, ca 410 m. s. m. 24. IV. 1960 (Typus, herb. PR). Hic iam 15. et 16. IV. 1952 a cel. F. Kotlaba lecta est. Moravia septentrionalis, montes Jeseníky, in sphagnetis loco „Rejvíz" dicto prope Zlaté Hory (olim Cukmantl), in vicinitate lacu „Velké jezírko", 769 m. s. m., 9. V. 1960, leg. F. Kotlaba (PR).

Anglia: cf. Dennis, Revis. Brit. Helot. p. 154, fig. 141, 1956.

Adnot. Haec species cum *S. vahliana* Rostrup sensu Pilát et Kotlaba, Čes. myk. 6 : 133—4, 1952, identica est (non Rostrup, Tillaeg til „Gronlands Svampe", 1888 et Meddel. om Gronland 3 : 607—8, 1891 — cf. H. H. Whetzel, Farlowia 2 : 408 — 413, tab. VII, text fig. B, 1946). Cum *S. dennisi* etiam „*Sclerotinia* sp. 1" in Dennis, l. c., congruit. *S. vahliana* Rostrup sclerotiis valde irregularibus, scutellatis, semicylindraceis vel semiglobosis, margine lobato, 2—3 cm magnis et 2—3 mm crassis, superficie profunde rugosa atque sporis crassioribus (5—6,5 μ), biguttulatis, discrepat. Haec spe-

cies subarctica adhuc tantum e Groenlandia, Islandia, Dania et Suecia, ubi in culmis vaginisque *Eriophori scheuchzeri, vaginati* et *angustifolii* in sphagnetis occurrit, nota est. Speciem nostram mycologo brittanico R. W. G. Dennis (Kew, Surrey) in honorem dedicavimus.

Apothecia 3—9 mm v prům., dlouho polokulovitě uzavřená, pak pohárkovitá, posléze miskovitá, stopkatá, na zevní ploše tmavě hnědá, jemně pýřitá, s theciem kaštanově červenohnědým. Stopka 3—18 mm dlouhá, 0,8—1,4 mm tlustá, dolů zvolna ztenčená, ve spodní části černavá a hustě plstnatá, v horní části tmavě hnědá a pýřitá. Apothecia vyrůstají jednotlivě nebo nejvýše po dvou z jediného sklerocia. Sklerocium 12—15 mm dlouhé, 1—1,5 mm tlusté, úzce válcovité, na povrchu černé a podélně dosti ostře rýhované, na koncích tupé nebo trochu přišpičatělé, s dření bělavou.

Zevní vrstva excipula složena z kulovitých, široce elipsoidních až široce válcovitých buněk, které dosahují velikosti až 55 × 28 μ, jsou tenkoblanné, bezbarvé, na povrch excipula vybíhající v chlupovitě protažené buňky až 90 μ dlouhé a 2,5—7 μ tlusté, které jsou na konci ztenčené nebo tupě zaoblené, v dolejší části v pravém úhlu větvené, celé bezbarvé, tenkoblanné. lysé, septované, často nepravidelně nadmuté a zprohýbané. Vnitřní vrstva excipula složena z hyf 5—12 μ silných, oddáleně přehrádkovaných, tenkoblanných, bezbarvých, lysých nebo trochu zrnitých. Hyfy hypothecia 5—8 (—12) μ tlusté, tenkoblanné, nahnědlé.

Vřecka 125—175 × 9—12 μ, válcovitá, s vrcholem skoro uťatým, s osmi výtrusy více méně dvouřadě uloženými. Blána na vrcholu vřecek v Melzerově reagens se zbarvuje rozptýleně světle sinavě modře nebo zůstává bezbarvá.

Parafysy nehojné (ve zralém apotheciu), 2,5—3,5 μ tlusté, bezbarvé, na vrcholu neztloustlé nebo nepatrně ztloustlé, skoro přímé nebo lehce zakřivené, většinou trochu nerovné, na konci tupé, světle nahnědlé nebo skoro bezbarvé.

Výtrusy 11—17,5 × 4—5,5 μ, podlouhle elipsoidní až úzce elipsoidní, nestejnostranné, po jedné straně zploštělé, k pólům zúžené, bez kapek, s plasmou homogenní, hladké, bezbarvé, jednobuněčné.

Hab. Sklerocia jsou uložena v odumřelých stéblech suchopýru pochvatého *(Eriophorum vaginatum)*, ležících částečně ve vodě a silně promáčených, v rašeliništích a vrchovištích. Doba fruktifikace duben a květen.

ČSSR: Jižní Čechy, Soběslavská blata, 24. IV. 1960, leg. F. Kotlaba, ca 410 m. n. m. (Typus, herb. PR); zde již 15. a 16. IV. 1952 F. Kotlabou nalezena. — Morava, Jeseníky, na rašeliništi „Rejvíz" u Zlatých Hor (dříve Cukmantl), v blízkosti jezírka „Velké jezírko", 769 m n. m., 9. V. 1960, leg. F. Kotlaba (PR).

Anglie: viz Dennis (l. c., 1956).

Poznámky. *S. dennisii*, kterou pojmenovávám na počest britského mykologa R. W. G. Dennise (Herbář botanické zahrady v Kew, Surrey), který se zabývá zejména studiem taxonomie diskomycetů, je, jak již shora bylo uvedeno, totožná se *S. vahliana* Rostrup v pojetí Piláta a Kotlaby (l. c. 1952) a je rozdílná od Rostrupova druhu. Je rovněž totožná se „*Sclerotinia* sp. l." v Dennisově práci (l. c. 1956). Pravá *S. vahliana* Rostrup, jejíž podrobný popis a vyobrazení (též fotografie typu) je v práci H. H. Whetzela (l. c. 1946), se liší naprosto rozdílným tvarem sklerocia, které je nepravidelně štítovité nebo lasturovité, formy laločnatého poloválce nebo duté polokoule, dosahující velikosti 2—3 cm v průměru a tloušťky 2—3 mm, s povrchem hluboce vrásčitým. Také výtrusy jsou širší a se dvěma kapkami. Je

to význačný arktický a subarktický druh rostoucí ve stéblech a listových pochvách některých suchopýrů, především však suchopýru Scheuchzerova *(Eriophorum scheuchzeri)*. Je znám z Grónska, Islandu, Dánska a Švédska (zvláště zde byl v poslední době vícekrát sbírán). Jeho výskyt u nás není sice vyloučen (na *Eriophorum vaginatum* a *angustifolium*, na nichž se rovněž vyskytuje), je však méně pravděpodobný.

Náš materiál *S. dennisii* souhlasí s popisem v Dennisově práci. Dennis tento nepojmenovaný druh sbíral na *Eriophorum angustifolium* a jediný rozdíl kromě substrátu je v poněkud menších výtrusech (10 až 12 × 3,5—4 μ) a vřeckách. Při známé proměnlivosti rozměrů výtrusů a vřecek u rodu *Sclerotinia* sotva lze přisouditi této diferenci nějaký taxonomický význam. Dennis také vyobrazuje mikrokonidie, získané v kultuře, nepopisuje je však.

S. dennisii patří, podobně jako některé jiné druhy hlízenek, jejichž hostitelem jsou jednoděložné rostliny šáchorovité a sítinovité, do podrodu *Myriosclerotinia* (Buchwald) Dennis, jednoho ze tří podrodů pravých hlízenek *(Sclerotinia* Fuckel), rozlišených především podle konidiových stadií a morfologie sklerocia a některými autory považovaných za samostatné rody, ačkoliv jejich vzájemné vztahy jsou velmi těsné. Společným znakem je takzv. definitivní sklerocium v typické podobě, tj. zřetelně makroskopicky ohraničené od pletiva hostitele, hlízovitého, válcovitého nebo terčovitého tvaru, s rozlišenou, černě zbarvenou korovou vrstvou a nejčastěji bílou dření (medulla). Rozdíly mezi jednotlivými podrody vyniknou z následujícího přehledu:

1a Makrokonidiové stadium typu *Botrytis*, s konidiofory přes 1 mm vysokými. Medulární hyfy sklerocia často uloženy v bezbarvé, pružné až rosolovité hmotě. Převážně na jednoděložných rostlinách, na jejich oddencích, lodyhách, listech, řídčeji též na semenech . . . . . podr. **Botryotinia** (Whetzel) Dennis

b Makrokonidiové stadium chybí 2

2a Sklerocia většinou malá, 1 až 4 mm v průměru (alespoň u evropských druhů), ploše terčovitá, uložená v pletivu listů nebo větví listnatých dřevin, se zbytky rostlinného pletiva v dřeni. Výtrusy často menší 10 μ . . . . . podr. **Ciborinia** (Whetzel) Dennis.

b Sklerocia obyčejně větších rozměrů, hlízkovitá nebo válcovitá, bez zbytků rostlinných pletiv ve dřeni. Výtrusy většinou větší 10 μ. Na bylinách 3

3a Mikrokonidiální sporodochia typu *Myrioconium* v pletivu hostitele . Sklerocia většinou podlouhlá, válcovitá až jehlicovitá. Na jednoděložných, převážně z čeledi *Cyperaceae* a *Juncaceae* . . . . . podr. **Myriosclerotinia** (Buchwald) Dennis.

b Mikrokonidiální sporodochia na povrchu hostitele. Sklerocia většinou hlízkovitá, na kořenech a lodyhách hlavně rostlin dvouděložných, nebo i volně v půdě, bez zřejmé souvislosti s určitým hostitelem . . . . . podr. **Sclerotinia**.

Pozoruhodná je specialisace druhů podrodu *Myriosclerotinia* na rostliny šáchorovité a sítinovité. Snad sem patří i kritické druhy *S. borealis* Bubák et Vleugel a *S. festucae* Velen., popsané z trav, a jež jsou rovněž zahrnuty do klíče, který závěrem připojuji. Z druhů, uvedených v tomto klíči, byly v Československu zjištěny (kromě *S. dennisii*): *S. curreyana* (Berk. in Curr.) Karst., *S. duriaeana* (Tul.) Rehm a pravděpodobně také *S. caricis-ampullaceae* Nyberg (viz dále v klíči).

S. curreyana je vzácný druh rostoucí na sítinách. Bezpečně jsou od nás známy jen tři lokality, na kterých byla v Čechách nalezena: Řevnice (Brdské hřebeny), v horní části údolí „Babského potoka" pod silnicí ze Skalky do Řevnic, na odumřelých stéblech *Juncus effusus* silně vodou promáčených neb ležících přímo ve vodě lesního potůčku, 27. IV. 1946, velmi hojně, leg. M. Svrček a V. Vacek; v pozdějších letech jsem marně po této hlízence na uvedené

lokalitě pátral. Vymizela tu, neboť stanoviště se značně změnilo. Druhou českou lokalitou jsou tzv. „Mokré louky" u Třeboně, kde ji 18. IV. 1960 nalezl dr. J. Kubička a materiál mi zaslal k určení. Poprvé byla hlízenka Curreyova u nás sbírána J. Velenovským, který ji však nerozeznal a popsal ji pod jménem *Poculum juncorum* Vel., Monogr. Discomyc. Bohem. p. 222, tab. 22, f. 1, 2, 6, 1934, které tedy spadá do synonymiky druhu. Nalezl ji na pochvách sítiny v luční bažině na úpatí vrchu „Plecháče" u Mnichovic, v dubnu 1927. Jako *S. curreyana* ve Velenovského citovaném díle popsaný druh je naprosto rozdílný a pravděpodobně totožný se *S. sclerotiorum* (Lib.) de Bary.

S. duriaena (Tul.) Rehm je poměrně rozšířená v porostech větších ostřic na mokrých místech, tak např. v jižních Čechách. Problematické zůstává dosud rozlišení velmi blízké *S. sulcata* Whetzel, které je prakticky možné jen podle mikrokonidiálních sporodochií.

Klíč k určení druhů podrodu *Myriosclerotinia* (Buchwald) Dennis:

1a Výtrusy úzce válcovité, prohnuté (allantoidní). Na sítinovitých *(Juncaceae)* . . . 2
b Výtrusy elipsoidní nebo podlouhlé; nikoliv na sítinovitých 3
2a Výtrusy $7-16 \times (1{,}5-)2-3\,\mu$. Sklerocia válcovitá, 4—15 × 2—4 mm velká; apothecia vyrůstají většinou po několika z jednoho sklerocia, jsou 2—12 mm v pr., hluboce nálevkovitá, pohárkovitá, hnědá nebo červenohnědá, se stopkou různě dlouhou. Ve stéblech *Juncus effusus, conglomeratus* a snad i jiných druhů (uváděna též z *J. glaucus, filiformis* a *communis)* . . . . . **Sclerotinia curreyana** (Berk. in Curr.) Karst. (Syn.: *Poculum juncorum* Velen.)
b Výtrusy $7-11 \times 1{,}2-2{,}4\,\mu$. Ap. dlouze stopkatá, se stopkou v dolní polovině nebo i výše černě zbarvenou, pronikající stěnou stébla a v tomto místě přirostlá k jeho povrchu tmavými hyfami, které tvoří jakési „subikulum". Sklerocium úzce válcovité, až 15 mm dl. a 2 mm široké, trvale skryté uvnitř stébla (zatímco u *S. curreyana* se sklerocium v dospělosti uvolňuje podélným puknutím stébla). Jinak je to druh velmi příbuzný předchozímu a možná jen geografická rasa. Ve stéblech *Juncus*, pravděpodobně *J. effusus* var. *californicus*, v Sev. Americe . . . . . **juncigena** (Ell. et Ev.) Whetzel.
3a Na travách 4
b Na šáchorovitých *(Cyperaceae)* 5
4a Výtrusy $19-28 \times 7-11\,\mu$. Sklerocia 5—8 mm dl., 2—4 mm široká, podlouhlá, často zakřivená nebo laločnatá, v listových pochvách *Dactylis glomerata*. Švédsko . . . . . **borealis** Bubák et Vleugel.
b Výtrusy $12-16\,\mu$, sklerocium válcovité. V listech údajně *Festuca gigantea* (ačkoliv může jít též o *Carex* sp.) . . . . . **festucae** Vel.
5a Ve stéblech *Schoenoplectus lacustris*. Sklerocium v mládí význačně růžové, pak na povrchu černé, 2—10 × 2—5 mm, válcovité. Výtrusy 11—17 × 5—8 μ . **scirpicola** Rehm.
5b Na *Eriophorum* spp. 6
c Na *Carex* spp. 7
6a Sklerocia velmi nepravidelného tvaru, štítovitá nebo lasturovitá, tvaru krátkého a laločnatého poloválce nebo duté polokoule, až 2—3 cm v obvodu, 2—3 mm tlustá, s hluboce a nepravidelně vrásčitým povrchem, podélně rýhovaným, černým, obyčejně po 3—4 v každém stéble, posléze se uvolňující rozpukáním jeho pokožky. Ap. vyrůstají po 1 až několika z každého sklerocia, až 10 mm v pr., hluboce pohárkovitá, kaštanově hnědá, se stopkou až 3 cm dl., k bázi černou. Vřecka 109—164 × 8—10,5 μ, výtrusy 11—18 × × 5—6,5 μ dlouze vřetenovité až elipsoidní, nestejnostranné, se 2 kapkami. Ve stéblech a listových pochvách *Eriophorum scheuchzeri, vaginatum* a *angustifolium* v rašeliništích. Arktický a subarktický druh známý z Gronska, Islandu, Dánska a Švédska. Fruktifikuje od května do července . . . . . **vahliana** Rostrup.
b Sklerocia velmi dlouhá a úzká, až 15 × 1,5 mm, podél jemně rýhovaná, ap. vyrůstají jednotlivě nebo po 2 z každého sklerocia, 3—9 mm v pr., hnědá, zevně poprášená, přisedlá nebo se zprohýbanou stopkou až 18 mm dl. a 1,4 mm tl., tmavěji hnědou a krátce hnědě chloupkatou. Vřecka 100—175 × 9—12 μ, výtrusy 10—17,5 × 3,5—5,5μ, dlouze elipsoidní, nestejnostranné. Ve stéblech *Eriophorum vaginatum, angustifolium*. Československo, Anglie. Fruktifikuje v dubnu a květnu . . . . . **dennisii** Svrček.

7a Sklerocia mezi měchýřky *Carex vesicaria*, nepravidelně válcovitá, drsná, 5—8 × 2 mm velká, černá, uvnitř bílá. Výtrusy 12 × 4 μ, vřetenovité. Bavorsko (podle Whetzela snad dobrý druh). Fruktifikuje na podzim . . . . . **vesicariae** Giesenhagen.

b Sklerocia ve stéblech *Carex* spp. 8

8a Sklerocium velmi dlouhé a tenké, celé nebo z větší části trvale zůstává uzavřeno ve stéble 9

b Sklerocium kratší, více méně vřetenovité, prohnuté (tvarem připomínající námel) nebo rohlíčkovité, v dospělosti vypadává ze stébla nebo z něj vyčnívá 10

9a Sklerocium po celé délce stejně tlusté, na koncích uťaté, v obrysu více méně trojhranné, 1—10 cm dl. a 1—2 mm tl. (velikost kolísá podle tloušťky stébla), uložené po 1—3 ve stéble, v němž trvale zůstává uzavřeno nebo jen někdy je patrné úzkou štěrbinou v pokožce stébla. Ap. 2—5 mm v pr., tmavě žlutohnědé, se stopkou až 5 cm dl., dole tmavě plstnatou, vyrůstající většinou po 1 z každého sklerocia. Vřecka 170—230 × 9—15 μ, výtrusy 12,5—23 × 5,5—12,5 μ (v průměru většinou 18—21 × 8—9 μ), silně nestejnostranně sploštělé. Na *Carex prairea, interior, crinita, vesicaria, retrorsa* a *oligosperma* v Sev. Americe . . . . . **longisclerotialis** Whetzel.

b Sklerocium opak kyjovité, neobyčejně velké a proměnlivé velikosti (1—10 cm, podle Whetzela dokonce až 20 cm dl., 1—10 mm tlusté), dole břichatě rozšířené se zaoblenou nebo tupě zúženou bází, nahoru zvolna zúžené ve štíhlý bičíkovitý přívěsek, podél rýhované. vyvíjející se uvnitř stébla, s bází pevně zapuštěnou v jeho široké spodině; sklerocium se uvolňuje rozpuknutím pokožky stébla v dolní části, zatímco zašpičatělým vrcholem zůstává pevně uzavřeno ve stéble Ap. vyrůstají obyčejně po několika až trsnatě z každého sklerocia, 4—22(—40) mm v pr., vínově hnědá, zevně jemně plstnatá, se stopkou štíhlou, až 10 cm dl. a 1—2 mm tl. Vřecka 190—215 μ (—300 μ podle Seavera) × 11,5—13,5 μ, výtrusy 13,5—17 × 8,5—9 μ (11—15 × 6—9 μ podle Seavera), elipsoidní, bez kapek. Na *Carex rostrata* (= *ampullacea*), *inflata* Huds. a *aquatilis* v bažinách a rašeliništích subarktických a vysokohorských oblastí. Finsko, Švédsko a Sev. Amerika; pravděpodobně také v Čechách (viz Pilát, Čes. mykol. 7 : 115—117, 1953, určení založeno jen na fotografii) . . . . . **caricis-ampullaceae** Nyberg.

10a Mikrokonidiální sporodochia čili spermodochia (*Epidochium ambiens* Desm.) tvoří černavé skvrny, složené z párovaných skupin po 3—6 v pravidelných intervalech 5—15 mm daleko od sebe vzdálených v horní části stébla po dvou jeho stranách nebo jej někdy prsténcovitě obalují; sporodochia jsou více méně okrouhlá, tečkovitá, 1—3 mm v pr. Ap. 5—10 mm v pr., žlutohnědá, stopkatá. Vřecka 130—170 × 7—10 μ, výtrusy 9—16,5 × 5—6,5 μ, nestejnostranně elipsoidní. Sklerocium 5—15 mm dl. Ve stéblech *Carex brizoides, paniculata, disticha, chordorrhiza* a snad i *acutiformis*. Pouze v Evropě. Fruktifikuje v květnu . . . . . **duriaeana** (Tul.) Rehm.

b Mikrokonidiální sporodochia (*Epidochium affine* Desm. p. p.) protáhlá, čárkovitá, 2—5 × × 0,3—0,5 mm velká, špinavě olivově hnědá, podélně pukající, nepravidelně roztroušená ve skupinách po dvou stranách infikovaného stébla. Ap. 2—10 mm v pr., žlutohnědá, stopkatá. Vřecka 115—183 × 7—11 μ, výtrusy 9—17 × 5,3—8,8 μ, nestejnostranně vejčité. Sklerocium proměnlivé velikosti podle tloušťky stébla, 4—25 × 1,5—4 mm, podél rýhované. Ve stéblech *Carex hudsonii, vulpina, gracilis, inflata, brizoides, nigra, disticha, paradoxa, paniculata, riparia* (a dalších severoamerických druzích). V Evropě a Severní Americe. Fruktifikuje v dubnu a květnu . . . . . **sulcata** Whetzel.

Pozn. Oba poslední druhy lze s jistotou rozlišit jen podle sporodochií, která se tvoří na stéblech v červnu a červenci nebo je nutno po nich pátrat na odumřelých loňských stéblech.

Adresa autora: Dr. Mirko Svrček, Národní museum, sectio botanica, Václavské náměstí 1700, Praha 1.

Systematická hodnota ucháčovce šumavského — Helvellella gabretae (Kavina) Pouz. et Svr.

The taxonomical value of Helvellella gabretae (Kavina) Pouz. et Svr.

Zdeněk Pouzar

Helvellella gabretae (Kav.) Pouz. et Svr. *(Ascomycetes, Helvellaceae)*, známá dosud pouze z Československa, není samostatným druhem, ale nutno ji zařaditi do druhu *H. sphaerospora* (Peck) Imai. Pro rod *Helvellella* Imai je správné jméno *Pseudorhizina* Jačevskij, kam patří dosud jediný druh *P. sphaerospora* (Peck) Pouz. n. c. k níž patří *H. gabretae* jako *Pseudorhizina sphaerospora* f. *gabretae* (Kav.) Pouz. n. c.

Helvellella gabretae (Kav.) Pouz. et Svr. *(Ascomycetes, Helvellaceae)* known at present only from Czechoslovakia, is not an independet species, but must be classified as a form of *H. sphaerospora* (Peck) Imai. For the genus *Helvellella* Imai the correct name is *Pseudorhizina* Jačevskij which is a monotypical genus at present with the only species: *Pseudorhizina sphaerospora* (Peck) Pouz. n. c. to which *Helvellella gabretae* belongs as a form under the name *Pseudorhizina sphaerospora* f. *gabretae* (Kav.) Pouz. n. c.

Během šesti let od uveřejnění naší studie o ucháčovci šumavském — *Helvellella gabretae* (Kav.) Pouz. et Svr. (Pouzar et Svrček 1954) pokročilo studium této nápadné horské houby značně vpřed. V Boubínském pralese na Šumavě byly nalezeny několikrát v množství krásně vyvinuté plodnice, což umožnilo mnohem názornější představu o variabilitě této houby, než to dovolovalo několik plodnic, které jsme měli v r. 1954 k disposici ze slovenského nálezu Několik prací věnovaných v naší i světové literatuře druhům *Helvellella gabretae* (Kav.) Pouz. et Svr. a *H. sphaerospora* (Peck) Imai (Imai 1954, Herink 1955, Skirgiello 1957, Vasilkov 1959) rozhojnilo naše poznatky o rodu *Helvellella* natolik, že dnes můžeme doplnit a opravit naše původní názory o systematické hodnotě těchto hub.

Vasilkov (1959) upozorňuje na to, že ve své starší práci z roku 1942 (u nás není bohužel dostupná) prokázal na základě studia dokladového materiálu totožnost houby popsané jako *Pseudorhizina korshinskii* Jačevskij 1913 s druhem *Gyromitra sphaerospora* (Peck) Sacc. Jačevskij zařadil svůj nový rod nesprávně do čeledi *Rhizinaceae,* neboť viděl pouze plodnice bez spodní části třeně a proto soudil, že houba vyrůstá rozlitě, podobně jako kořenitka nadmutá — *Rhizina undulata* Fr. Jačevskij publikoval diagnosu rodu pouze rusky, a proto se Vasilkov (1942, 1959) domnívá, že rod *Pseudorhizina* Jač. nebyl platně publikován. Dává přednost (1959)*) mladšímu rodovému jménu *Helvellella* Imai 1932, které bylo publikováno s latinskou diagnosou. Současná nomenklatorická pravidla (tzv. „Pařížský kod") vyžadují latinský popis pro houby a také pro vyšší rostliny až pro jména publikovaná od 1. I. 1935. Vasilkov dále nepřijímá rod *Pseudorhizina* Jač. proto, že jej Jačevskij chybně zařadil do čeledi *Rhizinaceae,* což však nemůže být, s nomenklatorického hlediska, v žádném případě důvodem k zamítnutí jména. Rodové jméno *Pseudorhizina* Jač. 1913 je tedy platně publikované a nutno mu dát přednost před *Helvellella* Imai 1932. Správné jméno ucháčovce kulatovýtrusého je tedy *Pseudorhizina sphaerospora* (Peck) Pouz. nov. comb. (Basonym: *Helvellella sphaerospora* Peck, Ann. Report New York state Mus. 27 : 106, 1875).

*) Vasilkov (1942) se zprvu domníval, že pro *Gyromitra sphaerospora* (Peck) Sacc. nebyl publikován platně žádný rod, a proto vystavil nový rod *Gyromitrodes* Vasilkov 1942. Nověji (1959) však používá jména *Helvellella* Imai, o jehož publikaci v roce 1942 nevěděl.

V naší práci (Pouzar a Svrček 1954) jsme rozlišovali *Helvellella gabretae* od *Helvellella sphaerospora* jednak podle velikosti plodnic a jednak podle intensity fialového zbarvení třeně. Výsledkem práce posledních let je především zjištění, že velikost plodnic, která se zdála být původně dobrým znakem pro rozlišení obou druhů, je do té míry proměnlivá, že ji nelze použít jako druhového znaku. Pro *H. sphaerospora* se zdála být (podle tehdy dostupné literatury) charakteristická velikost 6–8 cm a pro *H. gabretae* (5)—15—(20) cm. Zjistilo se, že *H. sphaerospora* dosahuje pravidelně mnohem větších rozměrů, než jak udával původně Seaver (1928). Skirgiellová (1957) uveřejnila srovnávací tabulku různých popisů obou hub, ze které vyplývá, že šířka klobouků u *H. sphaerospora* může dosahovat až 10 cm. Kanouseová (1934) uvádí velikost plodnic z USA (Michigan) až 14 cm a na krásné fotografii, která provází článek, vyobrazuje plodnice *H. sphaerospora,* které tvarově neobyčejně připomínají naši *H. gabretae*. Na exkursi Čs. botanické společnosti na Boubín (21. VI. 1959) jsme měli příležitost pozorovat velké množství plodnic, z nichž několik dospělých svými rozměry zřetelně zapadalo do variační šíře *H. sphaerospora.*

Hlavním znakem, na němž jsme založili rozlišování *Helvellella gabretae,* je zbarvení třeně. U *H. sphaerospora* je třeň bílý, někdy s masovým nádechem; kdežto u *H. gabretae* je base třeně vždy intensivně růžově fialově zbarvená. Tento rozdíl skutečně existuje a je dosti nápadný. Ze srovnávací tabulky, kterou uveřejnila Skirgiellová (1957, p. 315) vidíme, že všechny nálezy *H. sphaerospora,* a to jak z Polska a SSSR, tak i z Japonska a USA, mají třeň velice bledý, jen s růžovým nádechem. Exempláře s tmavě zbarveným třeněm byly popsány pod jménem *H. gabretae* (Kav.) Pouz. et Svr. dosud pouze z Československa odkud naopak není známa pravá *H. sphaerospora* (Peck.) Imai s třeněm světle zbarveným. Na boubínské lokalitě bylo sbíráno v posledních letech veliké množství plodnic *H. gabretae,* z nichž většina, a to zejména mohutné plodnice, měly třeně intensivně růžově fialově zbarvené. Některé plodnice, zejména menší, měly třeně dosti bledé, vždy však s jistým fialovým nádechem. Z toho vidíme, že hlavní rozlišovací znak, který spočívá v intensitě zbarvení třeně, podléhá určité variabilitě; zdá se však, že *H. gabretae* má tendenci k vytváření plodnic s tmavěji fialovým třeněm, než *H. sphaerospora.*

Zhodnocení výše popsaného rozdílu mezi *H. gabretae* a *H. sphaerospora* není lehké. Pouzar a Svrček (1954) a Herink (1955) vyslovili domněnku, že v případě *H. gabretae* snad jde o geografickou rasu amerického druhu *H. sphaerospora.* Nové bohaté nálezy pravé *H. sphaerospora* v sousedním Polsku nepotvrzují naši původní domněnku. Zdálo by se snad, že v případě *H. gabretae* jde o zvlášť bujně vyvinuté plodnice, jak co do velikosti, tak i co do intensity zbarvení třeně. Proti tomu však svědčí bohaté nálezy japonské (Imai 1954), odkud je *H. sphaerospora* známa ze šesti lokalit a nejméně ze sedmi nálezů. Je velmi pravděpodobné, že kdyby šlo o pouhou fluktuační odchylku či stanovištní modifikaci, vyskytly by se takto vyvinuté plodnice i v bohatém materiálu japonském. Imai (1954) však popisuje třeň jako bílý, nažloutlý nebo narůžovělý(!). Také Skirgiellová (1957), ač měla k disposici velmi pěkně vyvinutý materiál (16 exemplářů), popisuje zbarvení třeně jako velmi bledé: po celé délce nezřetelně narůžovělý. Taxonomické zhodnocení těchto rozdílů nelze dosud uzavřít a bude jistě vyžadovat dalšího podrobného studia. Zdá se však pravděpodobné, že *H. gabretae* není samostatný druh, ale spíše náleží jako nižší taxonomická jednotka k *H. sphaerospora.* Skir-

giellová ji považuje za formu: *H. sphaerospora* f. *gabretae* (Kav.) Skirg., což se zdá být při současných znalostech obou hub nejsprávnější, i když jistě ne zcela definitivní. V rodě *Pseudorhizina* Jač. je pak správné jméno: *Pseudorhizina sphaerospora* (Peck) Pouz. forma *gabretae* (Kav.) Pouz. nov. comb. (Basonym:*Gyromitra gabretae* Kavina, Acta bot. bohemica 3 : 16—20, 1924).

K rozšíření tohoto druhu v Československu dodávám, že první slovenská lokalita, o které se zmiňují Jedlička a Zejbrlík (1946) a Herink (1955), je podle ústního sdělení prof. Viktora Jedličky: Kamenná u Nového Města nad Váhom (1926).

SUMMARY

During the six years since the publication of our paper concerning *Helvellella gabretae* (Kav.) Pouz. et Svr. (Pouzar et Svrček 1954) the study of this remarkable montane fungus has progressed considerably. In the type locality — Boubín virgin forest in Šumava — *Helvellella gabretae* has been found several times in great numbers of well developed carpophores, which give a much more accurate picture of the variability of this fungus, than did the few carpophores found in Slovakia, which were at our disposal at that time. Several papers published in last years concerning the species *Helvellella gabretae* (Kav.) Pouz. et Svr. and *Helvellella sphaerospora* (Peck) Imai (Imai 1954, Herink 1955, Skirgiello 1957, Vasilkov 1959) increased our knowledge regarding the genus *Helvellella* Imai to such an extent that, today, we can complement and correct our original perceptions, regarding the systematic value of these fungi.

Vasilkov (1959) points out, that in his older work from the year 1942 (unfortunately not to be found in this country), he considered, on the basis of his study of the original herbarium material, that the fungus described as *Pseudorhizina korshinskii* Jačevskij 1913 was identical with the species *Gyromitra sphaerospora* (Peck) Sacc. Jačevskij (1913) placed his new genus incorrectly in the family *Rhizinaceae*, as he saw only carpophores without the lower part of the stem, and therefore supposed that the fungus develops like *Rhizina undulata* Fr. Jačevskij published his diagnosis of the genus only in Russian and therefore Vasilkov (1959) was of the opinion that the genus *Pseudorhizina* Jač. had not been validly published. He prefers (1959)*) the younger generic name *Helvellella* Imai 1932, which was published with a Latin diagnosis The present Code requires a Latin diagnosis for fungi only for names published on and after 1. 1. 1935. Vasilkov also does not accept the genus *Pseudorhizina* Jač. because Jačevskij had classified it erroneously in the family *Rhizinaceae*, which, however, can in no case be the reason for the refusal of the name. Therefore the generic name *Pseudorhizina* Jač. is valid and must be given preference to the name *Helvellella* Imai. The correct name of the species is consequently *Pseudorhizina sphaerospora* (Peck) Pouz. nov. comb. (Basonym: *Helvella sphaerospora* Peck, Ann. Report New York state Mus. 27 : 106, 1875).

In our original paper (Pouzar et Svrček 1954) we distinguished between *Helvellella gabretae* (Kav.) Pouz. et Svr. and *Helvellella sphaerospora* (Peck) Imai according to the size of the carpophores on the one hand and the intensity of the violet colouring of the stem on the other. The result of the work of the last years has been that we have found that the size of the carpophores, which originally seemed to be a good character of distinguishing both species, varies to such an extent, that it cannot be used as a specific feature. According to the literature accessible at that time, the sizes of 6—8 cm seemed to be characteristic for *H. sphaerospora* and (5)—15—(20) cm for *H. gabretae*. Above all it was found that *H. sphaerospora* regularly attains much larger sizes than had been stated originally by Seaver (1928). Skirgiello (1957) published a table comparing the various descriptions of both fungi which shows that the width of the caps of *H. sphaerospora* may extend to 10 cm. Kanouse (1934) reports the finding of carpophores in the USA (Michigan) of up to 14 cm. and the beautiful photograph accompanying the article shows carpophores of *H. sphaerospora*, which, with regard to their shape, considerably resemble our *H. gabretae*. On the occasion of an excursion of the Czechoslovak botanical society to Boubín (21. VI. 1959) we had the opportunity of seeing a great number of carpophores, of which several mature specimens had measurements clearly falling within the variation of *H. sphaerospora*.

The main feature on which we based the differentiation of *H. gabretae* is the colouring of the stem. *H. sphaerospora* has a white stem, somentimes with a pink tint, whereas in *H. gabretae* the basis of the stem is always of an intestive pinkish-violet colour. This difference actually exists and is rather prominent. From the comparative table published by Skirgiello

(1957) we can see that all specimens of *H. sphaerospora* found in Poland, the USSR, Japan, as well as in the USA have very pale stems with a pinkish tint at the most. Up to now specimens with a darkish colouring of the stem have been described under the name *H. gabretae* only from Czechoslovakia, from where, on the other hand, no specimens of the true *H. sphaerospora* with lightly coloured stems have been reported. At the Boubín locality a great quantity of carpophores of *H. gabretae* have been collected, most of which, especially the luxuriant carpophores, were of an intensive violet-pinkish colour. Some of the carpophores, especially the small ones, had rather pale stems, but always with a certain violet tint. From this it can be seen that the main distinguishing feature, i.e. the intensity of the colouring of the stem, is subject to a certain variability. However, it seems that *H. gabretae* has a tendency towards the forming of carpophores with darker violet stems than is the case with *H. sphaerospora*. The evaluation of the difference between *H. gabretae* and *H. sphaerospora* is not easy. Pouzar et Svrček (1954) and Herink (1955) vioced the opinion that in the case of *H. gabretae* we are possibly dealing with a geographical race of the American species *H. sphaerospora*, but the new and rich finds of true *H. sphaerospora* in the adjoining Poland do not confirm our original conception. It might seem that, in the case of *H. gabretae*, we are dealing with especially luxuriantly developed carpophores, both with regard to size and the intensity of the colouring the stem. However, this is contradicted by the rich findings in Japan (Imai 1954) from which country *H. sphaerospora* is known from six localities and at least seven finds. It is very likely that, if it were merely a case of fluctuating variability or ecological modification, such luxuriant carpophores would also be found amongst the rich Japanese material. However Imai (1954) describes the stem as: "stipitibus ... albis, flavidis vel subcarneis;". Skirgiello (1957) although she had a very well developed material of 16 specimens at her disposal, describes the colouring of the stem as very pale: „stipe ... de couleur blanc-crême tirant discretement sur l'incarnat aux teintes uniformes sur toute sa longueur".

The taxonomical evaluation of these differences cannot be concluded yet and must be left to a further detailed study. However, it seem to be likely that *H. gabretae* is not independent species but rather belongs as a lower taxonomic unit to *H. sphaerospora*. Skirgiello considers it a form: *H. sphaerospora* f. *gabretae* (Kav.) Skirg., which, with regard to what is known about both fungi in present, seems to be most correct view even if not quite definitive.

In the genus *Pseudorhizina* Jač. the correct name is: *Pseudorhizina sphaerospora* (Peck) Pouz. forma *gabretae* (Kav.) Pouz. nov. comb. (Basonym: *Gyromitra gabretae* Kavina, Acta bot. bohemica 3 : 16—20, 1924).

Adresa autora: Zdeněk Pouzar, Jaselská 3, Praha 6.

LITERATURA

Herink J. (1955): Ucháčovec šumavský — Helvellella gabretae (Kavina) Pouz. et Svrček v Československu. Česká mykol 9 : 151—156.

Imai S. (1954): Elvellaceae Japoniae. Sci. Reports Yokohama nat. Univ., Sec. II., no. 3, p. 1—35 sep. pag., tab. 1—2.

Jačevskij A. A. (1913): Opredělitěl gribov 1 :1—932 (sec. Vasilkov 1953).

Jedlička V. et Zejbrlík O. (1946): Druhý atlas hub jedlých a jim podobných jedovatých p. 1—178.

Kanouse B. B. (1934): Notes on new or unusual michigan Discomycetes I. Pap. michigan Acad. Sci. Arts Lett. 19 : 93—106, tab. (7)—(12), 1933.

Pouzar Z. et Svrček M. (1954): Ucháčovec šumavský — Helvellella gabretae (Kavina) Pouz. et Svr. na Slovensku. Česká Mykol. 8 : 170—172.

Seaver F. J. (1928): The North American Cup-fungi (Operculates) p. 1—284.

Skirgiello A. (1957): Helvellella sphaerospora (Peck) Imai en Pologne. Acta Soc. Bot. Poloniae 26 : 309—317.

Vasilkov B. P. (1942): Ob odnom malo izvěstnom gribe iz sem. smorčkovych. Sov. Bot. 1942: no. 6, p. 50—51 (sec. Vasilkov 1953).

Vasilkov B. P. (1953): Izučenije šlapočnych gribov v SSSR, p. 1—191.

Vasilkov B. P. (1959): O stročkovike kruglosporovom — De Helvellella sphaerospora (Peck) Imai. Bot. Matěrijali Otděla spor. Rastěnij 12 : 228—230.

*) At first Vasilkov (1942) thought that no valid generic name had been published for *Gyromitra sphaerospora* (Peck) Sacc., and therefore he created a new one: *Gyromitrodes* Vasilkov 1942. Recently (1959), however, he uses the name *Helvellella* Imai, the publication of which he was unaware in 1942.

Literatura

Proceedings of the Symposium on antibiotics (Sborník referátů ze Symposia o antibiotikách). Uspořádali Doc. Miloš Herold, D. Sc. a Dr. Zdeněk Gabriel. Státní zdravotnické nakladatelství, Praha 1960. Str. 433, obr. 81, cena váz. Kčs 43,50.

Tento sborník obsahuje ve zkrácené formě texty 166 referátů, přednesených v květnu roku 1959 v Praze na Symposiu o antibiotikách, jež uspořádala Čs. lékařská společnost J. Ev. Purkyně spolu s Československou akademií věd. Obdobné symposium se konalo v roce 1955 ve Varšavě a v roce 1957 v Moskvě. Pražského symposia v roce 1959 se zúčastnilo 240 zahraničních specialistů z více než 20 států. Proto sborník podává velmi dobrý přehled současného světového stavu výzkumu antibiotik a referáty řady proslulých pracovníků jsou zásadního významu.

Jednotlivé skupiny referátů se zabývají výzkumem nových antibiotik, systematikou aktinomycet jako hlavních producentů významných antibiotik, mechanismem biosynthesy antibiotik, šlechtěním antibioticky aktivních mikroorganismů a problematikou převádění výrobních fermentačních procesů z laboratorního a poloprovozního měřítka do průmyslových závodů. Velká skupina referátů je věnována studiu osudu antibiotik v léčeném organismu a vlivu antibiotik na makroorganismus, zatím co otázkám aplikace antibiotik v živočišné výrobě, fytopathologii a konservárenství je věnován relativně malý počet sdělení.

Z přehledu současného stavu výzkumu antibiotik, jak jej tento sborník podává, vyplývá, že mykologie má ve výzkumu antibiotik široké pole působnosti. Penicilin je zatím jediným v široké praxi používaným antibiotikem produkovaným houbou, zatím co ostatní jsou produkty látkové výměny aktinomycet, případně bakterií. Výzkum hub jako možných producentů antibiotik se však znovu prohlubuje a rozšiřuje, a to jak po stránce praktické, tak teoretické, zejména s ohledem na studium fysiologických vlastností a biochemických aktivit jednotlivých druhů produkující příslušná antibiotika. Velmi významné se konečně stává i uplatnění některých antibiotik jako prostředků brzdících růst hub.

Sborník byl vydán v anglickém jazyce, čímž je umožněna jeho široká publicita. Je potěšitelné, že jeho vydání bylo realisováno v poměrně krátkém časovém odstupu od doby pořádání pražského symposia.

Jan Nečásek

Jules Favre: **Catalogue descriptif des champignons supérieurs de la zone subalpine du Parc National Suisse.** Résultats des recherches scientifiques entreprises au Parc National Suisse publiées par la commission de la Société Helvetique des Sciences Naturelles pour les études scientifiques au Parc National. Vol. VI. N. F. (42): 233—610, pl. I—VIII. Nationalpark-Museum Chur 1960. Prix 50 fr.

Obsáhlý svazek o 290 stranách textu s 8 barevnými tabulemi a 104 kresbami vychází rok po smrti tohoto význačného ženevského mykologa. Dovršuje jeho životní dílo. Poslední dvě desetiletí (1941—1958) svého života věnoval výzkumu vyšších hub Švýcarského národního parku v Engadinu a uveřejnil o něm několik prací. Po předběžné studii, vydané v téže sbírce (Heft 11, 1945) „Etudes mycologiques faites au Parc National Suisse", je to hlavně obsáhlé zpracování vysokohorských vyšších hub, rostoucích nad lesní hranicí „Les champignons supérieurs de la zone alpine du Parc National Suisse", která vyšla tamtéž (Heft 33, 1955, 212 stran, 195 fig. a 11 tabulí). Jeho posmrtná práce je přímým pokračováním jmenované. Je v ní podán přehled hub, rostoucích v lesní oblasti Švýcarského národního parku a spodní části pod parkem až k řece Innu (mezi Schuls-Tarasp proti proudu této řeky až nad Zernez). Jsou v něm obsaženy lesní druhy, rostoucí v tomto kraji v nadmořské výšce od 1200 až do 2250—2300 m. Zpracovával je od roku 1955 až do chvíle, kdy smrt mu vyrazila péro z ruky (v lednu 1959). Rukopis, který nebyl zcela dokončen, připravila k tisku jeho manželka a spolupracovnice Jeanne Fravreová, která jej také doprovázela na všech exkursích v Národním parku a namalovala barevné tabule, na nichž jsou vyobrazeny především nové druhy, které Favre popsal. Pérové obrázky překreslil jeho věrný přítel a ženevský mykolog Poluzzi. Úvod ke knize napsal ženevský botanik Aloys Duperrex. Je velikou zásluhou jmenovaných, že toto důležité Favreovo dílo mohlo být vydáno tiskem. Horské houby, hlavně drobnější druhy, jsou dosud velmi málo známé a proto Favreova práce bude ku pomoci i mykologům v jiných evropských zemích při studiu vysokohorské mykoflory.

P. Favre navštěvoval se svojí chotí po dobu 18 let každoročně Švýcarský národní park a strávil v něm vždy nejméně jeden měsíc. Všechen čas věnoval výzkumu tamějších vyšších hub. Celkem podnikl 267 exkursí, z toho 251 na podzim a 16 z jara. V subalpínském pásmu zjistil 1002 druhy vyšších hub a z toho počtu popsal 23 nových. K tomu lze připočíst 98 variet a forem, z toho 6 nových. Z uvedeného počtu prostudoval podrobně mikrosko-

picky 690 druhů a 455 kritických z tohoto počtu vyobrazila jeho manželka akvarelem podle živých plodnic.

Ve studovaném území v subalpínském pásmu jsou zastoupeny skoro výhradně jen lesy jehličnaté. Listnáče až na malé výjimky chybí (jsou to břízy, vrby a osiky v údolí řeky Innu a pak nahoře porosty olše zelené — *Alnus viridis)*. Smrkové lesy bývají označovány jako *Piceetum subalpinum*, nad nimi jsou pak smíšené porosty modřínu a limby, výše kosodřevina *(Pinus mugo)*, stromovitá i polehlá, a nad ní nízké porosty pěnišníku. Množství srážek podle míst se značně mění, na hřebenech spadne více než 2200 mm, ale v údolích Spöl a Fuorn jen 700—800 min. I když srážky jsou rozloženy na celý rok, přece největší množství vody spadne v měsících červenci a srpnu. Dolní lesní pásmo je středně vlhké (900—1000 mm). Tyto značné rozdíly jsou patrné i na vegetaci a přirozeně i na mykofloře. V zimě zde klesá teplota nezřídka až na —25 °C, ale jinak je to území dosti teplé, mnohem teplejší než např. naše Vysoké Tatry, což je patrné i z výšky hranice lesa (ve Švýcarském národním parku 2250—2300 m). Klima je značně kontinentální, rozdíly mezi teplotou zimní a letní velmi značné, tak např. v průsmyku Buffalora (Ofenpass, 1977 m, je rozdíl 60 °C).

Ve Favreově knize jsou všecky zajímavější druhy vyšších hub lesního pásmu Švýcarského národního parku popsány nebo alespoň k citaci připojeny kritické poznámky. Velký počet druhů je vyobrazen, a to jednak na perokresbách v textu, jednak na barevných tabulích. Toto dílo je velmi významné i pro studium mykoflory našich hor, hlavně Vysokých Tater, Krkonoš a Šumavy.

Albert Pilát

Spolkové zprávy

Valná hromada Čs. vědecké společnosti pro mykologii

se konala 11. února 1960 v 19 hodin v Botanickém ústavu KU v Praze 2, Benátská 2. Jednání zahájil předseda A. Pilát v 19,40. Po přivítání všech přítomných vzpomenul členů, kteří zemřeli v minulém roce (1959), hlavně s. Ivana Charváta, který byl neobyčejně obětavým jednatelem společnosti. Přítomní povstáním uctili jejich památku.

Nato přednesl předseda referát o spolkové činnosti v uplynulém roce. Závěrem připomenul, že náš časopis „Českou mykologii" není zatím nutno rozšiřovat, protože dosavadní skrovný počet mykologických pracovišť nedává k tomu podnět. Referát zakončil zprávou o „Floře ČSSR", v níž dosud vyšly dva mykologické svazky.

Dále podal zprávu hospodář naší společnosti dr. M. Svrček. Načrtl plán činnosti, kterou by měla vyvíjet v roce 1960. Připomenul důtklivě, že v tomto roce musí býti středem zájmu všech našich mykologů příprava II. sjezdu evropských mykologů, který se bude konat v Československu koncem srpna a začátkem září. Všichni musí napnout veškeré své síly, aby jeho průběh byl zdařilý. Oznámil, že předs. přípravného výboru je A. Pilát a sekretářem M. Svrček. Dr. F. Šmarda podal referát o činnosti brněnské pobočky naší společnosti a prof. V. Bubník přednesl zprávu revisorů účtů. Protože finanční hospodaření výboru v uplynulém správním roce bylo shledáno v naprostém pořádku, navrhují revisoři účtů, aby odstupujícímu výboru bylo uděleno absolutorium. Členstvem byl návrh jednomyslně schválen.

Dr. F. Šmarda, který řídil volby, přečetl kandidátku, kterou podal odstupující výbor: za předsedu navrhuje člena kor. ČSAV dr. A. Piláta, za 1. místopředsedu prof. dr. K. Cejpa, za 2. místopředsedu dr. J. Herinka, za jednatele prom. biol. Z. Moravce, za hospodáře prof. K. Kulta, za členy výboru dr. F. Kotlabu, K. Ponera prom. biol. Z Pouzara, dr. M. Svrčka, za náhradníky výboru dr. F. Hřebíka, dr. J. Kubičku, dr. V. J. Staňka, dr. Z. Urbana, dr. E. Wichanského, za revisory účtů V. Cipru a prof. V. Bubníka, za náhradníka rev. účtů inž. A. Příhodu.

Návrh byl členy jednomyslně schválen.

Jménem nového výboru poděkoval s. A. Pilát za důvěru a v hrubých rysech nastínil práci v novém správním roce. Nato vyzval přítomné k podání volných návrhů a připomínek. Byla přečtena výzva dr. J. Špačka z Vysoké školy zemědělské v Brně k fytopatologům, aby se zapojili do práce na fytopatologické exposici, která bude instalována na brněnské výstavě hub 1960, jež je plánována v rámci II. sjezdu evropských mykologů. Dr. E. Wichanský doporučuje, aby naše společnost zakoupila knihovnu po zesnulém jednateli I. Charvátovi, která obsahuje řadu velice cenných mykologických knih. Dr. J. Špaček navrhuje vytvoření mykologické dokumentace Na návrh dr. J. Herinka pověřila valná hromada výbor, aby vypracoval v tomto směru resoluci a předal ji ČSAV.

Na valné schůzi pobočky Českosl. věd. společnosti pro mykologii v Brně, konané 6. června 1960, byl na návrh odstupujícího výboru zvolen tento nový výbor: dr. F. Šmarda (předseda), prof. dr. V. Rypáček (1. místopředseda), dr. J. Špaček (2. místopředseda), prof. dr. J. Horáček (3. místopředseda), inž. K. Kříž (jednatel), dr. V. Tichý (hospodář). Ostatní členové výboru: dr. S. Čermák, inž. A. Černý, A. Podpěrová, dr. V. Pospíšil, A. Procházka, F. Valkoun, dr. inž. V. Zacha. Náhradníci výboru: J. Křivánek, J. Němec, V. Skalník. Revisoři účtů: M. Häcklová a arch. F. Nestrašil.

Karel Poner

Upozornění čtenářům České mykologie

Českoslov. věd. společnost pro mykologii upozorňuje všechny zájemce, že většina starších ročníků časopisu Česká mykologie je ještě na skladě a je možno je zakoupit buď přímým odběrem v sekretariátu Společnosti (Praha 2, Krakovská 1, každé pondělí a čtvrtek od 14 do 16,30 hod.) nebo poštou na písemnou objednávku.

ČESKÁ MYKOLOGIE — Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Nakladatelství ČSAV, Vodičkova 40, Praha 1 - Nové Město - dod. pú 1—. Redakce: Praha 1 - Nové Město, Václavské nám. 68, dod. pú 1—, tel. 233-541. Tiskne Knihtisk n. p., závod 4, Praha 10 - Vršovice, Sámova 12. dod. pú. 101. Rozšiřuje Poštovní novinová služba, objednávky a předplatné přijímá Poštovní novinový úřad - Ústřední administrace PNS, Jindřišská 14, Praha - Nové Město. Lze také objednat u každého poštovního úřadu nebo doručovatele. Objednávky do zahraničí vyřizuje Poštovní novinový úřad - vývoz tisku, Štěpánská 27, Praha 1 Nové Město, dod. pú. 1. - Cena jednoho čísla 5,50 Kčs. - Roční předplatné Kčs 22,—, US$ 4.—, L 1, 8, 8. Toto číslo vyšlo v lednu 1961. A - 21*01549

© by Nakladatelství Československé akademie věd 1961

II. SEM: Zástupci Přípravného výboru při zahájení sjezdu v Praze, 29. VIII. 1960. J. Svrčková, M. Svrček, A. Pilát, Z. Urban, Z. Moravec. — Die Vertreter des vorbereitenden Ausschusses bei Kongressbeginn in Prag am 29. August 1960. J. Svrčková, M. Svrček, A. Pilát, Z. Urban und Z. Moravec. Foto archiv ČSAV

II. SEM: Část předsednictva sjezdu v Praze, 29. VIII. 1960. Akad. B. Němec, J. Ramsbottom, M. Svrček. — Ein Teil der Kongressleitung in Prag, 29. August 1960. Akademiemitglied B. Němec, J. Ramsbottom, M. Svrček. Foto archiv ČSAV

II. SEM: Skupina účastníků posjezdové exkurse v Nízkých Tatrách, chata Srdiečko, 10. IX. 1960; R. Flamming (šofér, NDR), J. van Brummelen (Holandsko), manželé Buguetovi (Francie), M. Svrček (ČSSR), C. Bas (Holandsko), D. Kafková (Čedok, ČSSR), V. Piane (Francie), Z. Urban (ČSSR), manželé Donkovi (Holandsko), R. W. G. Dennis (Anglie), H. Romagnesi (Francie), R. A. Maas Geesteranus (Holandsko), J. Kubička (ČSSR), paní C. Peytieu-Bachelin (Švýcarsko), G. Sörgel (NDR), Z. Moravec (ČSSR), H. Kreisel (NDR), M. Matesová (NDR). — Die Gruppe von Teilnehmern in der Niederen Tatra nach Abschluss des Kongresses in der Chata (Baude) Srdiečko, 10. IX. 1960; R. Flamming (Schoffför, DDR), J. van Brummelen (Holland), Ehepaar Buguet (Frankreich), M. Svrček (ČSSR), C. Bas (Holland), D. Kafková (Čedok, ČSSR), V. Piane (Frankreich), Z. Urban (ČSSR), Ehepaar Donk (Holland), R. W. G. Dennis (England), H. Romagnesi (Frankreich), R. A. Maas Geesteranus (Holland), J. Kubička (ČSSR), Frau C. Peytieu-Bachelin (Schweiz), G. Sörgel (DDR), Z. Moravec (ČSSR), H. Kreisel und M. Mates, (beide DDR).

Foto Dr. F. Kotlaba

II. SEM: M. J. Zerova (SSSR), A. Skirgiełło (Polsko), L. Hansen (Dánsko), J. Lowe (USA), M. A. Donk (Holandsko), P. K. C. Autwick (Anglie), H. Haas (NSR), G. L. van Eyndhoven, R. A. Maas Geesteranus (Holandsko).
Foto Dr. F. Kotlaba

II. SEM: J. Ramsbottom (Anglie), S. F. Moročkovskij (SSSR), K. Lohwag (Rakousko), H. Romagnesi (Francie), M. Lange (Dánsko), R. W. G. Dennis (Anglie), B. Hennig (Berlín-DBR), E. Bille Hansen (Dánsko), T. J. Palmer (Anglie).
Foto Dr. F. Kotlaba

II. SEM: Část sovětské a polské delegace při sjezdovém zasedání v Praze, 29. VIII. 1960. — Ein Teil der sowjetischen und polnischen Delegation auf der Einleitungssitzung des Kongresses in Prag am 29. August 1960.

Foto archiv ČSAV

II. SEM: Část maďarské delegace při sjezdovém zasedání v Praze, 29. VIII. 1960. — Ein Teil der ungarischen Delegation auf der Einleitungssitzung in Prag am 29. August 1960.

Foto archiv ČSAV

II. SEM: Část sovětské delegace po závěrečném zasedání, Praha-Vinohrady, 4. IX. 1960. — Ein Teil der Sowjet-Delegation nach der Abschlußsitzung in Prag-Vinohrady 4. IX. 1960. Foto Dr. F. Kotlaba

II. SEM: Z exkurse na Šalmanovická blata, 31. VIII. 1960; Z. Urban, M. Svrček a A. Pilát (ČSSR). — Ein Momentbild von der Exkursion ins Šalmanovitzer Moor (Šalmanovická blata), 31. VIII. 1960; Z. Urban, M. Svrček und A. Pilát (ČSSR).
Foto V. Hervert

Účastníci II. sjezdu evropských mykologů prohlížejí výběr vyšších hub. — Teilnehmer des II. Kongresses der europäischen Mykologen besichtigen die Auswahl höherer Pilze (Makromyceten). Foto Alois Mazáč.

Detail expozice *Inonotus nidus-pici* Pilát — rezavce datlího. Foto inž. Oldřich Staněk

Záběr z expozice vyšších hub v pozdější úpravě pro praktické houbaře. — Aufnahme höherer Pilze in der späteren Ausstattung für die praktischen Pilzsammler. Foto inž. Oldřich Staněk.

Dřevokazné houby a jejich biologie. — Holzzerstörende Pilze und ihre Biologie
Foto inž. Oldřich Staněk.

BIOLOGIA PLANTARUM

Časopis pro experimentální botaniku

Stran textu 80 + 12 str. příloh, formát B5, vychází 4krát ročně, roční předplatné Kčs 30,—

Redakční rada: Bohumil Němec (vedoucí red.), Bohdan Slavík (výkon. red.), Ctibor Blattný, Jaroslav Brčák, Ivo Cetl, Alena Činčerová, Ivan Hršel, Karel Hrubý, Josef Kloz, Mária Luxová, Silvestr Prát, Vladimír Rypáček, Milan Sosna

Biologia plantarum nahrazuje časopis Československá biologie, který přinášel původní badatelské práce ze všech odvětví biologie. Počínaje rokem 1959 se však náplň časopisu podstatně změnila. Biologia plantarum přináší původní práce a předběžná sdělení z oboru experimentální botaniky:

fysiologie
experimentální ekologie
genetiky
cytologie
experimentální morfologie
biochemie
patologie rostlin

V časopise jsou publikovány především práce československých vědeckých pracovníků, po případě také práce zahraničních pracovníků. Články jsou publikovány ve světových jazycích a doplněny českým souhrnem.

Objednávky časopisu přijímá každý poštovní úřad nebo doručovatel.

Časopis vydává

NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD • PRAHA 1 — NOVÉ MĚSTO, Vodičkova 40

NOVÉ OBZORY VĚDY

Vědeckopopulární edice ČSAV

Hlavní redaktor: akademik Jan Filip. Členové redakční rady: akademik Rudolf Brdička, člen kor. Ladislav Čepek, akademik Jaroslav Kožešník, akademik Jan Květ, akademik Vilém Laufberger, akademik Ivan Málek, akademik Josef Novák, akademik Vladimír Procházka, akademik Jaroslav Průšek, akademik Jan Smetana a akademik František Šorm.

Jde o nový typ vědeckopopulární knižnice, ve které Československá akademie věd předkládá výsledky své vědecké práce nejširší veřejnosti. Nejde tedy ani o práce kompilační ani o překlady cizích děl. Jména našich nejlepších odborníků známých u nás i v zahraničí jsou zárukou, že kvalita jednotlivých svazků je opřena o nejmodernější výsledky vědy. Každý svazek je uzavřeným celkem, plně vyčerpávajícím dané téma. Svazky jsou bohatě vybaveny obrazově a vycházejí ve volných lhůtách (ročně 3—5 svazků). Postupem doby vytvoří tato knižnice moderní kompendium pro nejrůznější obory, o nichž by měl být každý informován. Dosud vyšly tyto svazky:

Akademik František Burian PLASTICKÁ CHIRURGIE
sv. 1 — 104 stran — 15 obrázků v textu a LXXIV na křídové příloze — brož. Kčs 8,30

Akademik Arnold Jirásek CHIRURGIE BOLESTI
sv. 2 — 153 str. — 34 obr. v textu a XVIII na křid. příl. — brož. Kčs 11,10

Akademik Jan Filip KELTSKÁ CIVILISACE a JEJÍ DĚDICTVÍ
sv. 3. — 2. vyd. 182 stran — 52 obrázků v textu a XL na křid. příl. — brož. Kčs 15,10

Akademik Vilém Laufberger MALÁ TAJEMSTVÍ ŽIVOTA
sv. 4 — 144 str. — 21 obr. — 16 str. obr. příl. na křídě — brož Kčs 11,10

Akademik František Šorm BÍLKOVINY — ZÁKLAD ŽIVOTA
sv. 5 — 102 str. — 12 obr. v textu a 17 na křid. příl. — 1 sklád. příl. — brož. Kčs 7,40

Člen kor. Zdeněk Servít NERVOVÉ ZÁCHVATY
sv. 6 — 110 str. — 23 obr. v textu a XIX na křid. příl. — brož. Kčs 8,60

V tisku:

Akademik František Běhounek LIDÉ A RADIOAKTIVITA

Akademik Ivan Málek BIOLOGIE V BUDOUCNOSTI

NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD • PRAHA 1 — NOVÉ MĚSTO, Vodičkova 40